

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Disputatio 34. De varietate, & passionibus actuum diuinæ voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

Propositio. 3.

123 **Affectus seu prosecutionis, seu fugæ, hoc est, seu amoris, seu odij, quos Deus habere potest circa chymæras impossibiles, non necessarii sunt, sed liberi.**

Hæc propositio eodem modo probanda venit, ac sunt probata proposit. 1. quæst. 5. & proposit. 4. quæst. 6. Recognoscantur ergo dicta ibi; & huic applicentur.

124 Ex hac autem propositione infertur, Deum de facto circa chymæras impossibiles eos actus tum prosecutionis, tum fugæ habere, quos habere, sibi honestissimum, atque decentissimum est iuxta dicta in simili quæst. 4. proposit. 2. & quæst. 6. proposit. 5.

Propositio. 4.

125 **Voluntas Dei per nullum actum positivum tendere potest in vilam entis negationem. Actus verò prosecutionis, quibus tendit in quoduis ens, æquivalenter sunt actus fugæ oppositi de negatione eius. Et actus fugæ, quibus tendit in quoduis ens, pariter sunt æquivalenter actus prosecutionis oppositi de negatione eius.**

Tota hæc propositio constat ex doctrinâ præmissâ num. 116. Neque aliâ eger probatione. Quotnam autem sint actus tum prosecutionis tum fugæ, quibus voluntas Dei tendere potest in quoduis ens. Et quinam utrorumque oppositi sint inter se, disput. 34. exponendum est.

DISPUTATIO 34.

De varietate, & passionibus actuum diuinæ voluntatis.

IN hac disputatione imprimis actus diuinæ voluntati possibiles enumerabimus; & speciatim percurremus. Deinde autem de eorum passionibus, siue affectionibus vel metaphysicis, vel physicis non nulla sub finem adijciemus.

QVAESTIO I.

Vtrum in Deo plures volitiones aliquâ ratione distinctæ concedenda sint.

NON dari in Deo plures volitiones distinctas realiter formaliter, certum secundum fidem est iuxta dicta supra disput. 31. quæst. 1. proposit.

2. Quòd autem neque dentur plures distinctæ formaliter ex naturâ rei, ex dictis contra Scotistas tum in Pharo Scient. disput. 13. quæst. 5. tum in tom. 1. huius Operis disput. 2. & 11. competentum est. Quæstio igitur solum est de distinctione virtuali, & de distinctione rationis.

Ruiz tom. de volunt. disput. 5. sec. 6. & Alarc. tract. 3. disput. 1. cap. 3. ne distinctionem quidem rationis cum fundamento in re admittunt inter diuinas volitiones, dicentes, Deum per vnicam simplicissimam formalitatem velle omnia, quæ vult; cuius obiectum formale est diuina bonitas; materialia autem cætera cuncta: ad quæ tamen pro eorum diuersitate diuersis quibusdam extensionibus, seu terminationibus extrinsecis terminatur. Plerique verò Theologorum oppositum videntur supponere; dum Deo diuersa decreta, diuersasque virtutes morales passim attribuunt. Quod, saltem iuxta sententiam non Connotantium, de diuersitate extrinsecâ connotatorum nequit intelligi: quare de diuersitate formalitatum, saltem ratione distinctarum, venit intelligendum. Addunt tamen non nulli, præsertim Recentiores, non solum per rationem nostram, sed etiam realiter virtualiter distingui plures volitiones in Deo. Quibus ego subscribens pariter de actibus diuinæ voluntatis philosophabor, ac de actibus diuini intellectus philosophatus sum supra, disput. 23. quæst. 4. Quò in multis subinde me remittam, ne actum agam.

Propositio. 1.

In Deo plures volitiones reperiuntur per rationem nostram distinctæ, etiam cum fundamento in re.

Quoniam ad distinguendas ratione nostrâ plures formalitates in eadem re indiuisibili sufficiens fundamentum est, eam ad plura connotata referri, relatæque ad illa non indiuisim, sed diuisiue accepta concipi à nobis. Constat autem, volitionem realem Dei ad ea omnia obiecta tanquam ad connotata referri, quorum volitio est; & respectiue ad illa diuisim sumpta concipi à nobis: quandoquidem Deum modò volentem vnum obiectum, modò volentem aliud concipimus cum veritate. Imo reipsâ vult modò obiecta, quæ potuit non velle, & non vult, quæ potuit velle. Quod distinctionem plûs quam rationis arguit inter diuinas volitiones iuxta mox dicenda. Neque enim distinctio sola connotatorum sufficit, vt ex doctrinâ stabilitâ disput. 31. quæst. 4. notum est. Vbi autem aliquod genus distinctionis quantumvis improprie reipsâ datur; quid vetat, dari distinctionem rationis? Aut cur ea sine fundamento in re dicetur fingi? Adde, ad distinguendas cum fundamento plures formalitates in eadem re, etiam relatæ ad vnum, & idem connotatum, fat esse, quòd ea diuersis modis ex suo conceptu tendat in illud. Sic enim secundum omnes distinguimus in Deo scientiam ab amore eiusdem obiecti. Quid ni igitur in ipso amore plures distinguemus actus penes diuersos modos tendendi in obiectum, absolutè, conditionatè, inefficaciter, efficaciter, per modum desiderij, per modum gaudij, &c?

Iam verò, quòd obiectum formale (penes

cuius solum multiplicationem, censent Aduersarij, posse multiplicari actus etiam ratione nostra) non sit sola diuina bonitas respectu volitionis diuinæ, sed etiam bonitates creatæ, disput. 3. 2. quæst. 2. probatum est. Quod autem, esse vnicum esset formale obiectum diuinæ volitionis, possent tamen, & deberent nihilominus per nostram rationem multiplicari formalitates eius penes diuersa obiecta materialia, & penes diuersos modos tendendi in illa, aut etiam in formale: tum ex dictis planè colligitur, tum planius adhuc apparebit recolenti ea, quæ loco citato de Scientiâ in simili paulo fufius scripsimus.

Propositio 2.

4 Non solum per rationem nostram, sed etiam realiter virtualiter distingui debent plures actus in voluntate Dei.

Hæc propositio nititur in doctrinâ traditâ disput. 31. quæst. 4. circa diuinam libertatem. Qua suppositâ, probatur efficaciter. Nam, si Deus, vt potuit, non decreuisset existentiam Petri, reuocato decreto de existentia Ioannis, virtualiter deficeret à Deo volitio efficacis de existentia Petri, non deficiente virtualiter volitione de existentia Ioannis. Ergo iuxta duas volitiones virtualiter distinguuntur. Alioquin de eodem omnino subiecto predicari possent simul, & verè duo contradictoria; qualia sunt deficere, & non deficere virtualiter. Quod est impossibile. Recognoscatur hæc eadem doctrina latius explicata vbi supra circa diuinam scientiam.

5 Ex qua sequitur primò; quod sunt obiecta volibilia independentia inter se se siue mutuo, siue nõ mutuo quoad sui volitionem, tot esse actus voluntatis in Deo distinctos inter se virtualiter. Si enim possibile est, vt Deus velit quouis genere volitionis obiectum A; quin velit obiectum B; consequens est, vt volitio obiecti B virtualiter possit deficere; quin virtualiter deficiat volitio obiecti A. Quod sine virtuali distinctione vnius volitionis ab alterâ non posset fieri iuxta dicta. Vnde rursus efficitur, non solum circa singula obiecta predicto modo volibilia habere Deum volitiones distinctas virtualiter; sed etiam circa singula aggregata obiectorum, quæ sine alijs sunt volibilia, omni possibili combinatione factâ. Neque enim solum vnumquodque obiectum seorsim, sed quoduis obiectorum aggregatum potest indiuisim attingi à Deo vnica volitione; vti & à nobis potest attingi, vt notum est.

6 Secundo sequitur; quod modis diuersis potest Deus idem obiectum rangere saltem volitionibus inter se quoad denominationem pro arbitrio Dei seperabilibus siue mutuo, siue non mutuo; tot esse in ipso volitiones circa vnum quoadque obiectum distinctas virtualiter. Neque enim virtualiter non distingui quoad entitatem volitiones, quæ formaliter quoad denominationem sunt separabiles, iuxta doctrinam, quam insequimur, vt est notissimum. Hinc infinita prouenit seges diuinarum volitionum distinctarum inter se virtualiter circa quoduis omnino obiectum siue actuale, siue possibile.

7 Imprimis enim quælibet res præter bonitatem absolutam tum essentialem, tum accidentalem, quam habet, in finitas habet bonitates relatas tum ad omnes fines, ad quos est utilis,

tum ad omnia subiecta quibus, est consentanea, aut commoda quoquo modo. Quæ omnes bonitates per actus virtualiter distinctos sunt à Deo amabiles; quia quælibet amari potest, reliquis non amaris. Deinde quælibet huiusmodi bonitatum per desiderium, aut complacentiam, vel amorem strictum attingi potest; idque vel inefficaciter, vel efficaciter; tum vel absolute, vel conditionate, iuxta diuisionem volitionum tradendam quæstione sequente. Præterea quæuis earundem bonitatum aut secundum se seorsim potest attingi, aut coniuncta cum alijs, facta omni combinatione possibili omnino excogitabilem bonitatum, ita, vt quot sunt possibili combinationes ex hac bonitate, & reliquis excogitabilibus, tot hæc volitionibus diuinis virtualiter inter se distinctis volibilibus sit. Deus quippe bene potest velle bonitatem A vt coniunctam cum bonitate B, ita, vt volitio ex æquo, & indiuisim tangat vtramque; quin velit alteram earum seorsim sumptam. Quod fieri requirit; quin volitio aggregati ex A, & B distincta sit virtualiter à volitione ipsius A seorsim acceptâ, iuxta dicta. Et idem est de volitionibus omnium aggregatorum excogitabilium bonitatum, in quibus concipiatur inclusa bonitas A.

Denique quæuis omnino entitas, quoduis que entitatum aggregatum bifariam adhuc potest tangi per volitionem Dei. Primò secundum se; secundo vt connotans aliud quidpiam, siue vt sub est illi tanquam circumstantiæ; non quidem volitæ, sed connotatæ essentialiter per talium actum: quo pacto volitio Dei de punitione peccati peccatum ipsum connotat essentialiter; quin sit vltimo modo volitio eius. Similesque passim occurrunt circumstantiæ, seu condiciones obiectiue, quæ, cum per actum voluntatis siue diuinæ, siue creatæ reuera non amentur, conducunt tamen, vt id ametur, quod, vt subest illis, amatur. Quæ subinde talis amor essentialiter connotat, iuxta doctrinam vniuersalem traditam disput. 31. quæst. 5. Igitur hæc ratione Deus quælibet entitatem pro suo arbitratu potest amare, vt subest cuiuslibet enti, & cuiuslibet entium aggregato aut existenti, aut possibili, aut etiam impossibili, aut mixto. Totidemque præterde volitiones cuiusque entitatis distinctas virtualiter habet quoad entitatem, quod sunt huiusmodi connotata excogitabilia, omni combinatione factâ. Quæquidem bifariam rursus possunt conferre ad volitiones eorum obiectorum, quorum sunt circumstantiæ, seu condiciones. Primò, supposita absolute per iudicium absolutum intellectus, vt sicque voluntati proposita. Secundo supposita in hypothese per simplicem apprehensionem constituentem hypothese. In priori quidem modo ad volitionem absolutam obiecti quod circumstantiæ conducunt; posterius ad volitionem conditionatam, vt fufius explicabimus infra q. 11.

Ex quibus omnibus liquido apparet, Deum non solum loquendo simpliciter, sed respectu etiam ad vnumquodque obiectum amabile habere infinitas infinitas volitiones distinctas inter se virtualiter. Quod certè eximie commendat infinitudinem voluntatis diuinæ. In qua præterea, quot sunt volitiones, siue actus prosecutionis respectu bonitatum, tot sunt volitiones, siue actus fugæ respectu malitiarum. Videantur quæ latius diximus quæstione citatâ de scientiâ Dei; & potiori iure habent locum in voluntate, vt ex modo dictis notescit.

QVAESTIO II.

Quot sunt actus voluntatis specie diuersi excogitabiles; de quibus dubitari potest, an dentur in Deo.

10 **A**D decem species reduci possunt vniversè affectus voluntatis, quibus ea tam circa malum, quam circa bonum versari solet, consentaneè ad doctrinam datam à S. Th. 1. 2. quæst. 23. 25. & 26. tametti Vazq. 1. p. disput. 84. cap. 1. nouem tantum enumeret. Sunt autem affectus, circa bonum quidem amor, desiderium, spes, audacia, & gaudium, siue delectatio; circa malum autem odium, fuga, desperatio, timor, & tristitia, siue dolor. Quibus Soar. lib. 3. de Atrib. cap. 6. num. 2. atque etiam alij addunt iram. Oportet igitur, quo possimus discernere, quinam huiusmodi affectuum reperiantur in Deo, eorum essentias, seu quiditates explorare, distinctionesque statuere. Quod breui in hac questione præstabimus.

11 Et primùm amor strictè, & specialiter sumptus (latè enim, & generaliter omnis affectus prosecutionis solet amor vocari) secundùm S. Tho. 1. p. q. 20. art. 1. & sæpe alibi, aliosque Theologos communiter ille actus est, quo voluntas fertur in bonum spectatum secundùm se, & præcindendo ab eo, quòd illud sit præsens, aut absens, siue possessum, aut non possessum, siue existens, aut non existens. Bonum enim, inquitur, quatenus existens, seu iam obtentum terminat affectum gaudij; quatenus possibile, seu obtinendum affectum desiderij; secundùm se autem cum præcisione ab his extremis affectum amoris stricti. Hæc, quæ antehac sine controuersia à Theologis recipiebantur, vehementer hæc ætate sunt ab aliquibus Recentioribus agitata, ne dicam implicata. Sed ego, qui ab omni controuersia de nomine, quales sunt tandem, quæ versantur circa rerum definitiones, penitus arbitror abstinendum, omni contentione seposita, breuiter adnotabo, si quid aut circa rem ipsam, aut circa modum loquendi sit dubitabile in præfenti.

12 Dico ergo primò, nullum esse dubium inter Auctores, quin possit voluntas saltem creata complacere in quolibet bono ab ipsa amabili apprehenso secundùm se, & cum præcisione ab eo, quòd illud existat, aut non existat. Vnde, supposito, quòd omne bonum tam absolutum, quam relatum sit amabile à voluntate, vt probauimus disput. 32. quæst. 1. neque erit dubium, quin voluntas in quoduis bonum ferri possit apprehensum modo dicto secundùm se. Vtrum autem affectus cuiusuis boni ita apprehensif, aut alicuius tantum sit appellandus amor strictus, quæstio erit de nomine. Certè S. Thomas vbique, & alij plerique Theologi eum solum actum strictè, & specialiter vocant amorem, quo cum præcisione prædicta volumus bonum alicui, consentaneè ad illud effectum communissimum ex Arist. de sumptum lib. 2. Rethor. cap. 4. *Amare est, velle alicui bonum.* Quo quidem actu & bonitas relata ad subiectum, &

bonitas absoluta eiusdem subiecti tanguntur prout loco citato explicauimus - Vt hinc appareat, quam extra chorum Recentiores quidam pronunciauerint, talem actum amorem strictum non esse. Quod probant. Quia talis actus non præcindit à possessione: cum sit idem, velle bonum alicui subiecto, ac velle bonum possideri à tali subiecto. Sed malè. Quia de conceptu amoris stricti non est præcindere à possessione boni amati ita, vt ea nullo modo tangatur; sed præcindere ab eo, quòd bonum actu possideatur, vel secus: quòd est præcindere ab existentia, aut non existentia possessionis, tangendo ipsam secundùm se. Itaque Recentiores præfati re ipsa dumtaxat ponunt pro motiuo amoris stricti bonitatem absolutam, qua quodlibet ens est bonum in se, etiam existentialiter. Quo in aliorum sententiam recidunt, qui dixerunt, solam complacentiam bonitatis absolutæ subiecti, cui bonum relatum volumus, esse amorem strictum, à quo procedit volitio ipsius boni relati. Perperam tamen vtrique usurpant nomen amoris stricti; quando S. Thomæ aliorumque Theologorum vna vox est, *amare strictè, & specialiter esse, velle alicui bonum.* Quo bonum relatum potissimè faciunt motiuum proprium amoris stricti; idque non quoduis, sed præcindens ab existentia, & non existentia.

13 Omitto varios alios modos, quibus Recentiores alij conceptum amoris stricti explicant; seu potius confundunt cum conceptu amoris generico, communique desiderio, & gaudio, prout apud Ribaden. videri potest disput. 10. de volunt. à cap. 4. cum tamen amor strictus affectus specialis specificè diuersus à desiderio, & gaudio poni debeat, vt constat. His itaque omiſſis, ne in quæstione ferme de nomine hæreamus diutius,

14 Statuo tanquam certum iuxta communem, & perantiquam Theologorum phrasim, eum affectum vocandum esse amorem strictum, quo volumus alicui bonum præcindendo ab eo, quòd tale bonum actu sit possessum, vel secus. Cum hoc tamen stare poterit, quòd nomen amoris stricti ad omnem affectum extendamus tangentem bonum secundùm se cum præcisione ab existentia, & non existentia; cuiusuis demum generis sit tale bonum, siue relatum, siue absolutum, iuxta doctrinam stabilitam in ea q. 1. citata, De omnibus quippe huiusmodi affectibus præcisus eadem, quòd ad rem attinet, ratio est. Enimverò voluntas nostra vtimplurimum statim, atque apprehendit bonum quoduis à se amabile secundùm se, eius complacentia pulsatur; arridet enim ei confestim ea species, seu pulchritudo, vel conuenientia, quam quæuis bonitas præ se fert. Ex hacque complacentia solet induci ad tale bonum desiderandum, si videt illud aut absens, aut non existens esse; vel ad gaudendum de illo, si videt illud aut iam obtentum, aut existens. Quocirca dici consuevit à S. Th. & ab alijs, ex amore boni nasci, quòd illud delectet amantem, aut ab eo desideretur: pura, regulariter, & vt implurimum, vt graues Theologi interpretantur: quandoque enim nihil vetat, primum voluntatis actum esse desiderium, aut gaudium, quin ea complacentia boni secundùm se præcedat, quam amorem strictum vocamus.

15 Dico secundò, neque esse dubium, quin propriè dicatur desiderium, affectus, quo volumus

luntas tendit in bonum absens, seu nondum existens, seu nondum obtentum, quando eius adeptio plenè non pender à solà voluntate desiderantis. An verò, quando plenè dependet seu defuturo, seu de presente, vt quando volo postmodum, aut de presente deambulare, talis affectus sit etiam dicendus desiderium, quæstio erit de nomine. Certè in communi loquendi more nemo desiderare dicitur id, quod actu ipse exequitur, aut postmodum à se solo exequendum proponit. Nihilominus, quia ad hos affectus distinguendos penuria est nominum; non abs iure ab aliquibus Recentioribus sub nomine desiderij omnes illi comprehenduntur. Itaque desiderium vniuersè, latèque sumptum, prout condistiguitur à gaudio, & ab amore stricto, omnis ille affectus vocari potest, deincepsque à nobis vocabitur, quo quis apprehendens aliquid vt possibile vult, vt illud existat siue à se solo, siue ab alio, siue pro tempore presente, siue pro futuro extiturum sit.

16 Tertiò in confesso est apud omnes, gaudium appellari eum affectum, quo voluntas de quouis bono prout existente delectatur. Arbitror tamen, voluntatem non solum gaudere posse de bono prout existente de presenti, sed etiam prout existente de præterito, & prout existente defuturo. Gaudere quippe solemus, sicut & dolere, tum quòd aliquid extiterit in tempore præterito, tum quòd aliquid sit extiturum in tempore futuro.

17 Itaque, quemadmodum actus intellectus, ita & actus voluntatis penes diuersos suorum obiectorum status veniunt imprimis discriminandi. Cumque obiectorum status alius sit quiditarius, alius existentialis; & vterque vel absolutus, vel conditionatus: rursusque status existentialis aut de presenti, aut de præterito, aut de futuro possit esse iuxta doctrinam latè traditam in Pharo Scient. disput. 10. Omnis affectus prosecutionis tendens in quoduis bonum prout in statu quiditarius, atque adeò consideratum secundum se cum præcisione ab existentia, & non existentia amor strictus, siue specialis venit dicendus. In bonum verò prout in statu existentiali, siue in boni existentiam bifariam potest voluntas tendere. Primò volendo, vt existat siue in tempore futuro, siue in presenti; (in præterito quippe velle non potest, vt existat; quia concipit id iam factu impossibile); & hic est affectus desiderij latè usurpatis. Secundò complacendo, quia existit, vel quia extitit, vel quia exister; & hic est affectus gaudij vel de presenti, vel de præterito, vel defuturo. Pariterque de affectibus contrarijs fugæ tendentibus in quoduis malum censendum est, vt dicemus postmodum.

18 Quod verò atinet ad actum spei, qui desiderium quoddam est, etsi nonnulli dixerint, eum non distingui à desiderio boni futuri; communis tamen sententia Theologorum est, non omne desiderium boni futuri vocandum esse spem, sed illud tantum, quod tendit in bonum futurum arduum, siue obtentu difficile cum quadam fiducia id obtinendi oriundà ex credulitate adeptionis. Arduum autem boni sperati alij in eo ponunt, quòd sit illud adipiscibile ab sperante cum difficultate, & labore: alij in eo præcisè, quòd illud à voluntate alienà dependeat in potestate sperantis non existente. Itaque ille dumtaxat dicitur propriè sperare, qui

bonum futurum arduum fiducialiter desiderat, credens, se illud obtenturum. Cætera verò quæque desideria propriè non sunt affectus spei. Audacia autem dicitur ille affectus, quo voluntas animosè aggreditur assequutionem alicuius boni, difficulter, & cum periculo mali imminentis assequibile.

Iam de odio strictè, & specialiter sumpto (latè enim, & generaliter omnis affectus detestationis, seu fugæ mali dicitur odium) perinde, ac de amore stricto, loquendum est, Odium enim strictum ille affectus, quo detestamur quoduis malum, siue quo in illo displicemus secundum se, præscindendo ab eo, quòd sit existens, aut non existens. Fuga autem specialiter dicta (nam omnis detestatio seu displicentia mali latè vocari solet fuga) affectus est desiderio oppositus, vt docet S. Th. & alij 1. 2. quæst. 23. art. 4. quo nimirum malum apprehensum vt possibile, positivè nolumus, vt existat vel in tempore futuro, vel etiam in presenti. Tristitia verò propriè sumpta supra displicentiam de malo vt existenti oppositam gaudij anxietatem quamdam, siue dolorem addit. Vnde ea neque in Deo, neque in Beatis reperitur: tametsi dicta displicentia reperitur in illis. Timor spei opponitur; atque ita aliquid addit supra fugam, sicut spes supra desiderium. Est enim timor ille affectus, quo deiectè, & timidè fugimus malum futurum ab alio infligendum, seu difficulter euitabile à nobis, credentes, aut suspicantes, reuerà illud euenturum. Desperatio denique etiam est affectus spei oppositus, sed aliter, quàm timor. Consistit enim in fugâ, qua voluntas deiectè, & diffidenter recedit à bono, quod erat sperandum, credens, se illud non obtenturam ob nimiam arduum, difficultatem, insuperabilemque molestiam, quam in eius adeptione apprehendit.

Præterea affectus desiderij aut efficax, aut inefficax esse potest. Efficax est, quando voluntas tanto conatu in obiectum desideratum fertur, & ei adhæret, vt non possit non, frange eo affectu, aut ponere illud per se extra causas, aut præstare, quantum in sua potestate est, quidquid est necessarium, vt illud extra causas ponatur: ad id enim efficiendum manet necessitata voluntas ex vi desiderij efficacis. Desiderium autem inefficax, siue simplex vocatur, quod non determinat voluntatem ad obiecti desiderati exequutionem; tametsi ad eam inclinet: sed illam relinquit indifferentem, vt procuret illud exequi, vel non procuret. Parique ratione censeo, affectum fugæ desiderio contrarium in efficacem, & simplicem diuidendum esse. De quibus, seruata proportione, pariter, ac de desiderijs, philosophandum est: nisi quòd desiderium tendit ad ponendam existentiam obiecti fugæ verò ad eam remouendam. Porro præter desiderium efficax, & fugam efficacem, cæteri affectus voluntatis simplices complacentia, vel displicentia communi vocabulo appellari solent. Spes autem, vt propria sit, inter desideria efficaciam, sicut desperatio inter efficaces fugas, solet connumerari à Doctoribus. Tametsi timor aut efficax, aut inefficax possit esse. Quoniam autem apud nos desiderium efficacem non semper ponit defacto in rerum naturam suum obiectum; vel quia impeditur; vel quia aliunde reperit illud positum. Ideo desiderium, quod ad cauendum suum obiectum peruenit, est.

efficax quo ad effectum vocari solet; quoad affectum verò tantum, quod illud non causat. Iam verò, quando desiderium siue efficax, siue simplex versatur circa finem, intentio vocatur: quando circa media, si sit efficax, electio dicitur. Est autem finis quoduis bonum siue absolutum, siue relatium, præter vnum bonum vtile, quod vt tale est medium. Sed de his plura in Tractatu de Prouid.

21 Denique, quando volumus alicui subiecto bonum, aut ei nolumus malum, siue vnico actu, siue duobus, respectus ad subiectum, si illud sit rationale, amor amicitiae, aut benevolentiae appellatur, respectus verò ad bonum volitum tali subiecto amor concupiscentiae; & respectus ad malum ei detestatum odium abominationis. Similiterque, quando alicui volumus malum, aut nolumus bonum, respectus ad personam dicitur odium inimicitiae, aut malevolentiae, respectus verò ad malum volitum amor concupiscentiae, & respectus ad bonum detestatum odium abominationis. Porro amicitia, & inimicitia dumtaxat sunt vnus ad alterum: Benevolentia verò & malevolentia etiam eiuſdem ad se ipsum; licet sumpta latius, seu minus strictè.

22 Hæ sunt differentiae vnice, saliores, ad quas reuocari possunt omnes affectus voluntatis. Singula verò earum præterea continent sub se alias. Primum enim quilibet actus voluntatis aut absolutus esse potest, aut conditionatus ex parte obiecti. Erit absolutus, si independenter ab omni hypothesi tendat in suam obiectum. Conditionatus autem, si dependenter. Exemplum prioris sit, *Volo, vt Petrus diu uiuat*: posterioris, *Volo, vt Petrus diu uiuat, si bene est viturus*. Deinde quilibet actus voluntatis aut potest esse determinatus, aut vagus, seu disunctiuus ex parte obiecti. Determinatus. vt, *Volo Petro diuitias*, *Vagus*, vt, *Volo Petro, vel Paulo diuitias, vel honores pro hoc, vel pro illo tempore, &c.* Præterea affectus voluntatis aut potest esse de obiecto communi, vt, *Volo bene viuere*; aut de speciali, vt, *Volo elemosynam dare, &c.*

23 Postremò, quot alijs modis possint discriminari affectus respectiue ad obiecta, tendendo in vnum, vt subest alijs, vel in plura indiuisim, vel in singula seorsim, &c. ex dictis q. 5. licet colligere. In quo amplius non oportet morari.

QVAESTIO III.

Vtrum in Deo detur amor strictè, & specialiter sumptus. Et circa qua bona.

24 Extra omnem controuerſiam videtur stare, inter Theologos, dari in Deo amorem strictum circa bona creata, prout apud mox referendos videre licet; & ex dicendis in hac quaestione planè constabit. Circa quam subinde tota controuerſia, prolixius fortasse, quàm opus erat, inter Recentiores agitata, in eo est, an Deus se ipsum, & sua intrinseca bona per amorem strictum amet.

Negat Arrub. 1. p. q. 20. in comm. n. 3. Fasol. ibidem art. 1. dubit. vnica n. 4. Heric. disp. 13. cap. 6. Albiz. disp. 4 de Volunt. sec. 3.

& 4. Ribas disp. 12. cap. 1. Felix de Volunt. cap. 2. diff. 2. Ribaden. disp. 11. de Volunt. cum alijs. Affirmant verò Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 6. n. 7. Vazq. 1. p. disp. 84. cap. 2. Ruiz disp. 52. de Volunt. sec. 1. Alarc. tract. 3. disp. 7. cap. 1. Gaspar Hurt. disp. 5. de Volunt. diff. 2. Tann. 1. p. disp. 2. q. 10. dub. 2. Gran. tract. 6. de Volunt. disp. 1. Martinon 1. p. disp. 16. sec. 2. Zummel q. 20. art. 1. disp. vnica. Ioan. à S. Th. disp. 6. art. 1. & Ripalda in manuscript. de Volunt. disp. 5. Consentit Pet. Hurt. disp. 155. de Charit. sec. 8. addens tamen amorem strictum, quo Deus se amat, non esse formalitatem distinctam à gaudio. Id quod docere etiam videtur Colleg. Carmel. 1. p. tract. 4. disp. 4. dub. 2. Docti denique Decentiores veluti media via incedentes dicunt, Deum erga suam essentiam amorem strictum non habere; bene tamen erga sua attributa.

Propositio 1.

Deus se ipsum amat amore stricto, siue speciali.

Doctrina huius propositionis expressè tradita videtur à S. Th. 1. p. q. 20. art. 1. & lib. 1. contra Gent. cap. 91. alijsque in locis. Ait enim in corpore illius articuli. *Sunt autem quidam actus voluntatis, & appetitus respicientes bonum sub aliqua speciali conditione, sicut gaudium, & delectatio est de bono presenti, & habitum; desiderium autem, & spes de bono nondum adeptum: amor autem respicit bonum in communi, siue sit habitum, siue non habitum. Vnde amor naturaliter est primus actus voluntatis, & appetitus. Et propter hoc omnes alij motus appetitui præsupponunt amorem quasi primam radicem, &c. Vnde in quocunq. est voluntas, vel appetitus, oportet esse amorem. Remoto enim primo, remouentur alia. Oſensum est autem, in Deo esse voluntatem. Vnde necesse est, in Deo ponere amorem. Ecce quàm clarè, & ex instituto S. Th. amorem strictum, & specialem à cæteris affectibus condistinctum ponit in Deo. Quòd autem non solum de amore stricto Dei erga creaturas, sed etiam, imò & principalius, loquatur de amore stricto, quo Deus se ipsum amat, tum ex toto contextu articuli, tum maxime ex solutione ad 3. constat aperte. Vbi ait. *Et pro tanto dicitur amor vis vnitiua, etiam in Deo, sed absque compositione; quia illud bonum, quod vult sibi, non est aliud, quàm ipse, qui est per suam essentiam bonus. Legatur insuper caput citatum ex lib. 1. contr. Gent. vbi non minus clarè se explicat S. Th. Postquam enim de amore Dei erga se ipsum, & de gaudio tanquam de diuersis actibus sermonem fecisset, ait n. 5. eius capituli. Omnis affectionis principium est amor. sed in Deo est gaudium, & delectatio. Ergo in Deo est amor.**

Herice vbi supra cap. 3. & multò latius Ribaden. cap. etiam 3. conantur interpretari S. Th. ita, vt non loquatur locis citatis de amore stricto, & speciali, de quo in presenti est sermo; sed de amore generali, siue generico, qui in omnibus effectibus prosecutionis includitur tanquàm prædicatum genericum in suis speciebus. Hæc tamen interpretatio nec textui, nec menti S. Th. videtur posse conuenire. Nam amor, de quo loquitur S. Th. *primus motus est voluntatis, quem omnes alij motus præsupponunt quasi primam radicem.*

cem. In quem etiam referuntur odium, tristitia, & cetera huiusmodi sicut in primo principio. Tum talis amor apud S. Th. aequè est actus distinctus à gaudio, & à desiderio, atque ab odio, & tristitia. Quæ omnia prædicato amoris generico in gaudio, & desiderio incluso nullatenus adaptari posse, nisi violenter valde, & extortè, videtur manifestum. Non ergo tale prædicatum, sed actum amoris specialis, & stricti attribuit S. Thomas Deo locis citatis, tendentem scilicet tum in Deum ipsum, tum in creaturas eius.

27 Ratio autem propositionis ex eodem S. Th. accepta est. Quia, quoties aliquis voluntatis affectus nullam omnino ex proprio conceptu inuoluit, aut fert secum imperfectionem, is Deo nullatenus negandus est, vt tanquam solemnè principium statuunt vbique Theologi. Sed amor strictus Dei erga se ipsum neque inuoluit in suo conceptu, nec secum fert vllam imperfectionem; vt ex solutione obiectionum, quæ contra fieri possunt, constabit. Ergo amor strictus, quo Deus se amet, omnino est illi concedendus.

28 Prima autem, & potissima Aduersariorum obiectionis est. In Deo non datur scientia simplicis intelligentiæ, qua attingatur eius essentia cum præcisione ab existentia; eo quod essentia, & existentia Dei re ipsa, & in se prorsus sunt idem; & Deus non cognoscit se ipsum, nisi prout re ipsa est in se. Ergo nec datur in Deo amor strictus; quo attingatur bonitas eius cum præcisione ab existentia; eo quod bonitas Dei, & existentia eius re ipsa, & in se prorsus sunt idem; & Deus non amat suam bonitatem, nisi prout re ipsa est in se. Nonnulli, concessio antecedente, negant consequentiam; quasi possit diuina voluntas amare cum præcisione ab existentia id, quod diuinus intellectus cum præcisione ab existentia cognoscere nequit. Sed malè. Quia, cum nulla voluntas possit amare, nisi id ipsum, quod per intellectum est ipsi propositum; repugnat, vt vlla voluntas amet cum præcisione ab existentia id, quod ipsi proponi nequit cum præcisione ab existentia. Negandum ergo est antecedens propositionis obiectionis. Quia, vt ostendimus supra disp. 26. q. 3. actus scientiæ simplicis intelligentiæ datur in Deo tendens in ipsius essentiam cum præcisione ab existentia virtualiter distinctus ab actu scientiæ visionis tendente in eadem essentiam prout existentem. Nec refert, essentiam, & existentiam Dei re ipsa esse idem. Quia etiam sunt re ipsa idem essentia, & existentia creaturæ existentis: & tamen Deus circa illam secundum omnes Theologos duos actus scientiæ habet, alterum simplicis intelligentiæ tendentem in eius essentiam cum præcisione ab existentia, alterum visionis tendentem in eandem prout existentem. De quo plura loco citato videnda sunt. Ex quibus manifestè consequitur, bene posse Deum tendere in bonitatem siue suam, siue creatam per duos actus voluntatis, alterum amoris stricti de ipsa secundum se cum præcisione ab existentia, alterum gaudij de eadem prout existente.

29 Secundò contra propositionem nostram obijcitur. Scientia Dei, quæ non cognosceret suas perfectiones vt actum, & absolute existentes esset imperfecta: quia non attingeret suum obiectum, vt re ipsa est. Ergo & amor tendens in easdem perfectiones aliter, quam vt actum, & absolute existentes, est imperfectus. Hoc argumentum scientiam de possibilitate creaturæ, qua Deus inducitur ad eam decernendam, tollit è medio; con-

tra omnes Theologos: quia per talem scientiam non cognoscitur creatura vt actum, & absolute existens, prout est à parte rei. Nego igitur antecedens. Ad probationem distinguo. Scientia illa non attingeret suum obiectum, vt re ipsa est pro illo signo, in quo attingit illud; nego. Vt re ipsa est pro omni signo; concedo. Et nego deinde consequentiam. In idem recidunt obiectionis, solutionisque eius datæ supra in loco citato de scientia. Recognoscantur.

Tertio obijcitur. Affectu gaudij quietis animus in bono possessio tanquam in termino, ad quem sunt via ceteri affectus. Ergo in Deo, cui essentialiter est existere in tali termino quoad bona sibi intrinseca, superuacanei sunt alij affectus, atque adeò impossibiles. Confirmatur. Nam, ideo repugnat in diuino intellectu apprehensio simplex; quia Deus nequit non habere iudicium, ad quod illa in nobis est via. Respondeo primo; quando terminus nequit sine via possideri, quantumvis ille possideatur essentialiter, viam superfluum non esse, vt constat. Sic scientia, qua Deus inducitur ad se amandum superflua non est, quantumvis Deus non possit non se amare. Si igitur amor strictus hoc pacto ad gaudium præsupponitur, non est, cur censeatur superfluum. Sed etiam non præsupponatur tam necessariò. Respondeo secundò; quando via præsupposita ad terminum alia munia habet, præterquam inducere ad illum; etsi terminus aliàs non possit non possideri, viam superuacaneam non esse. Amor autem strictus, etsi non prærequiratur ad gaudium; ad illud tamen non potest in Deo non præsupponi; quo Deus amet bona sua pro signo antecedente, pro quo etiam quoad quiditatem suam præcedit citra omnem prorsus imperfectionem sunt illa amabilia. Ad confirmationem; nego, non dari in diuino intellectu apprehensionem simplicem; dari enim ostendi supra disp. 23. q. 3. Sed etiam non daretur, id certe propterea eueniret, quod esset actus imperfectus ex conceptu suo: qualis amor strictus non est.

Quartò obijcitur. Amor strictus nequit esse comprehensiuus Dei, sicut nec scientia non tangens Deum vt existentem absolute nequit esse comprehensiuus. Sed repugnat habere Deum actum scientiæ, aut amoris erga se non comprehensiuum sui. Ergo. Concessio maiore; nego minorem contentancè ad doctrinam traditam supra disp. 24. q. 5.

Propositio 2.

Amor strictus, & gaudium de proprijs bonis formalitates sunt in Deo non solum per rationem nostram, sed etiam re ipsa virtualiter distinctæ inter se.

Hæc propositio de mente S. Th. est assertio locò supra citato, amorem strictum esse radicem gaudij: eadem quippe formalitas non potest esse radix sui, vt constat. Venit autem illa probanda ex doctrinà datà in simili supra disp. 26. q. 3. Nimirum quia bona propria Dei cum præcisione ab existentia spectata, qua ratione terminant amorem strictum, & spectata vt existentia absolute, qua ratione terminant gaudium, diuersa constituunt obiecta ratione diuersorum statuum, actibusque subinde ex modo tendentibus diuersis.

diuersis sunt amabilia ab ipso Deo. Quod satis est, vt tales actus, non solum per rationem nostram, sed etiam re ipsa virtualiter sint distincti inter se iuxta doctrinam generalem de distinctione actuum Dei traditam disp. 23. q. 4. & rursus disp. 34. q. 1. Habet inuiper amor strictus dictorum bonorum ex sua natura inclinare, mouereve voluntatem ad gaudium eorumdem, sed non e contra. Priusque bona ipsa per amorem strictum, quam per gaudium, sunt amabilia. Quod non solum distinctionem rationis, sed realem virtua- lem arguit inter dictos actus. Cum ergo aliunde neuter eorum vt condistinctus sic ab alio dicat imperfectionem, vt constat ex dictis; non est cur non ponantur illi tum per rationem, tum virtualiter distincti inter se. Vnde inferitur contra Petr. Hurtado, & Carmelitanos citatos supra, neutiquam posse esse in Deo amorem strictum, & gaudium vnicam, & indiuisam formalitatem.

33 Hic disputant aliqui, an Spiritus sanctus procedat a Patre, & Filio per amorem strictum, vel per gaudium, vel per desiderium. Sed questio haec proprium sibi vendicat locum in Tract. de Trinitate, vt pote cuius resolutio ex principijs ibi tradendis apprimè dependet.

Propositio 3.

34 Deus non solum sua attributa amat per amorem strictum, sed etiam suam essentiam.

Est contra quosdam Recentiores supra etiam citatos. Probaturque primò; quia essentia, & attributa diuina idem re ipsa sunt. Ergo reputat, actum amoris stricti ad attributa terminari, & non terminari ad essentiam. Nam, vt supra disp. 24. q. 1. & disp. 32. q. 6. statutum est, nec per actum intellectus, nec per actum voluntatis potest vllatenus Deus attingere vnã formalitatem, non attingendo pariter aliã identificatã cum illã. Idque, etiam si tales formalitates distincta inter se sint virtualiter respectiue ad aliqua munia; vt supponunt Recentiores, cum quibus agimus, ab essentia Dei esse distincta attributa intrinseca eius, de quibus est sermo.

35 Secundò probatur; quia æquè omnino potest concipi a Deo (imo & debet iuxta dicta nuperimè) bonitas essentia cum præcisione ab existentia, ac bonitas attributorum. Ergo æquè omnino potest vtraque cum tali præcisione concepta (imo & debet ob eadem dicta) amorem strictum Dei terminare.

36 Tertiò; siue sit sermo de bonitate absoluta, qua tum essentia, tum attributa in se ipsis sunt bona; siue de bonitate respectiua, qua bona sunt sibi iuxta doctrinam generalem supra suppositam disp. 33. q. 1. siue de bonitate respectiua, qua attributa concipiuntur essentia bona; (qua bonitas diuersa non est re ipsa a secunda aliarum duarum); cum omnes istæ bonitates æqualiter possint a Deo concipi cum præcisione ab actuali possessione, vt est manifestum; quia nulla quoad hoc inter illas disparitas est excogitabilis; æqualiter quoque posse illas ita conceptas citra vllam excogitabilem disparitatem amorem strictum Dei terminare, æqualiter manifestum est; ex dictis quoque etiam in precedentibus satis superque notum. Dixi, bonitatem, qua attributa concipiuntur essentia bona, a secunda aliarum duarum diuer-

sam non esse re ipsa, quia, cum essentia, & attributa realiter sint prorsus vnũ, & idem, esse attributa bona essentia, aliud non est re ipsa, quam vnũ, & idem Deum esse bonum sibi.

37 Ex dictis colligitur, Deum se ipsum totum indiuisum, & aequatè amare tum amore stricto, tum gaudio. Quia nulla Dei formalitas potest non tangi vtroque affectu, si vtrouis aliqua semel tangatur, vt re verã tangitur. Solum enim affectus isti discriminantur penes diuersos status eiusdem obiecti, quod gaudium tangit illud prout actu, & absolute existens: amor verò strictus prout præcium a tali existentia, iuxta doctrinam traditam, & suppositam disp. 26. q. 3. saepeque alias. Et quoniam Deus duplici affectu se totum diligit ex modo tendendi diuerso, prout ex dictis disp. 33. q. 1. num. præc. commemorauimus, nempe & vt est bonus in se bonitate absoluta, & vt est bonus sibi ipsi bonitate quasi relatã; id circo binos actus gaudij, & amoris stricti erga se totum habet secundum duas has bonitates. Nam posse vtrumque istum affectum iuxta eorum legitimas acceptiones tam circa bonitatem relatã, quam circa absolutam versari, ex dictis quaestione præcedente palam est.

38 Quod si Deus omnes suas necessarias perfectiones amat amore stricto, potiori iure amabit simili amore omnia sua decreta libera, tam quæ de facto habet, quam quæ habere potuit. Non dico solum quoad entitatem identificatã cum Deo; quia vt sic inter perfectiones Dei necessarias recensentur; eandemque subinde cum reliquis Dei perfectionibus fortunam subeunt; sed quoad denominationem, quam præstant; secundum quam contingentia, & libera, atque defestibilia sunt. Si enim quod essentialiter est existens, quales sunt essentia diuina, & attributa eius cum præcisione ab existentia, atque adeo per amorem strictum amari potest; vt probatum est: quantum melius, quod in sua existentia est contingens, quales sunt volitiones Dei libera quoad denominationem actu volentis, quam præstant Deo, poterunt cum simili præcisione amari, atque adeo per strictum amorem? Ob id namque citra controuersiam fatentur omnes, creaturas per amorem strictum amari a Deo; quia citra dubium ob suã contingentiam cum præcisione ab existentia concipi, & amari possunt secundum se, prout opus est ad amorem strictum. Quomodo autem amor strictus, quo Deus se amat quoad necessaria sit necessarius: amor verò strictus, quo amat suos actus liberos, liber sit, ex dictis disp. 33. q. 1. & 2. constat. Qualiter autem ipsi actus amoris stricti tum necessarii, tum liberi amentur a Deo, ex generali doctrina tradita ibidem facillè quisque colliget.

39 Ex his apparet, malè dixisse Herice vbi supra num. 19 & 44. decreta Dei libera vt talia a Deo per amorem strictum amari non posse iuxta sententiam Connotantium, quam ipse sequitur; etsi possint iuxta sententiam non Connotantium: eo quod apud Connotantes, inquit, decreta Dei libera nihil addunt supra amorem necessarium, quem, ipse putat, non posse amari amore stricto. Sed malè, inquam, id est assertum. Quia quocunque modo Connotantes componant libertatem Dei; id nequeunt negare; hoc, quod est, Deum decreuisse creare Mundum, in omni sententia esse contingens, & defestibile. Ergo, stando in quavis sententia, citra discrimen erit id, aut non erit amabile per amorem strictum.

PRO-

Propositio 4.

40

Deus omnes creaturas tam existentes, quam possibile quoad omnes earum bonitates tam absolutas, quam relatas potest amare amore stricto. Defacto autem eatenus censendus est eas amare, quatenus ipsi decentissimum, & honestissimum fuerit.

Prior pars propositionis ex dictis est certa. Quia certum est, Deum posse concipere, imo concipere de facto omnes creaturas etiam, quae existunt, vt possibile cum praecisione ab existentia, concipiendo in illis sub ea praecisione omnes earum bonitates. Ergo vt sic praecisas poterit eas quoad omnes bonitates amare. Quod est, amare eas amore stricto.

41

Secunda vero pars propositionis supponit ex dictis disp. 33. q. 5. Deum non necessario, sed liberè amare creaturas omnes, etiam purè possibile, quocumque modo illas amet. Quo posito, scire non possumus speciatim, in qua mensura, siue numero amet illas: atque ita vniuersim solum asserimus, eas amare, prout sibi decentissimum est, iuxta doctrinam vniuersalem traditam disp. 32. q. 3. Vbi probauimus, Deum de facto semper operari honestissime, ad idque moraliter necessitatum esse. Qua ratione autem amore stricto amat Deus, aut amare potest bona creata possibile; eadem censendus est aut amare, aut amare posse bona etiam impossibilia. Nam & haec esse amabilia à Deo, dicta disp. 33. q. 8. statutum est.

QVAESTIO. IV.

An in Deo detur affectus gaudij.
Et circa quae obiecta.

42

Certum est, in Deo propriissimum gaudium reperiri tum de bonis sibi intrinsicis, tum etiam de extrinsecis prout existentibus. Docent id omnes Theologi cum S. Th. 1. p. q. 20. art. 1. & lib. 1. contra Gent. cap. 90. & traditur in Scriptura, dum Prou. 8. dicit de se Sapientia genita. *Et delectabar per singulos dies. Tum Deut. 30. Reuertetur enim Dominus, vt gaudeat super te: sicut gauisus est in Patribus tuis. Isaia 62. Gaudebit super te Deus tuus; & alibi. Ratio autem est manifesta. Quia, cum gaudium propriè dictum fruitio quaedam, siue delectatio sit de bono prout habito, siue prout existente, planè est perfectio quaedam ex conceptu suo nullam ferens imperfectionem repugnantem Deo. Sed Deus cuncta bona existentia tum sibi intrinsicè, tum etiam extrinsecè prout habita, siue prout existentia clarissimè inuenerit. Ergo de vtrisque prout sic propriissime gaudet. De intrinsicis quidem necessario; de extrinsecis verò liberè; & consequenter in eà mensura, quae sibi est decentissima, iuxta saepe dicta aliàs in simili.*

Obseruandum tamen est S. Th. cap. 90. citato gaudium à delectatione distinguere; quòd haec solum sit de bono intrinsicè; illud verò de intrinsicè, & extrinsecè. Vnde concludit in fine capituli. *Deus propriè in se ipso delectatur: gaudet*

autem in se, & in alijs. Verùm, stricta hac proprietate verborum non adeò rigidè obseruata, saepe gaudium, & delectatio in viù communi confundi solent, pro eodemque affectu vsurpati indiscriminatim.

Solum potest hic dubitari, an etiam circa bona possibile praecise vt possibile possit in Deo dari gaudium. Nonnulli Recentiores supponunt, posse. Alij, non posse: etsi expresse rem non discutiant. Pro vtraque parte est ratio dubitandi. Pro affirmatiua. Quia, cum possibile absolute sint possibile; etsi Deus de earum existentia gaudere nequeat, videtur tamen gaudere posse de earum possibilitate. Pro negatiua. Quia, cum possibile nullam realem existentiam habeant, nihil habere videntur, quo possint affectum gaudij terminare.

Pro negatiua sententià fito. Quia, licet possibile absolute sint possibile, quatenus absolute sunt id, quod de suo quiditatiue, siue in statu quiditatiue sunt, iuxta doctrinam datam in Pharo Scient. disp. 10. & 11. q. 1. vt sic tamen non aliter sunt bona, quam secundum se praecise, siue quiditatiue: quo pacto propriissimum obiectum sunt amoris stricti prout condistincti à gaudio. Non ergo vt sic esse possunt obiectum gaudij. Quòd non in bonum secundum se praecise, quem admodum amor strictus, sed in bonum prout actu existens tendit, vt ex dictis in praecedentibus constat. Nos quidem, qui cuncta per species existentium concipimus, atque ita possibilitatem rerum vt quid existens apprehendimus, forsasse ob id de ea possumus propriè gaudere. Sed aliud de Deo est, qui cuncta cognoscit, vt sunt. Quòd si Deus non potest habere affectum gaudij de bono possibili vt tali; minus poterit de impossibile. Tamen illud aliquo modo amare possit iuxta doctrinam stabilitam disp. 33. q. 8. Haec dicta sunt de gaudio absoluto. An autem gaudium conditionatum ex parte obiecti Deus in bona possibile, aut etiam in impossibilia ferri possit, ex dicendis q. 8. constabit.

QVAESTIO. V.

Vtrum desiderium tam efficax, quam inefficax reperitur in Deo. Et quid de alijs affectibus prosecutionis.

Concors Theologorum sententià est, Deum erga intrinsicè sua bona toti Trinitati communia nullatenus habere posse affectum desiderij aut simplicem, aut efficacem. Quia huiusmodi bona non possunt concipi à Deo vt à se consequibilia, quasi prius non habita, prout ad affectum desiderij, quantumuis late vsurpati, requisitum est iuxta ea, quae dicebamus supra quaest. 2. num. 15. Loquor autem de bonis toti Trinitati communibus. Quia est dubitabile, an amor, ex quo procedit Spiritus sanctus, relate ad ipsum, vt est persona producta, sit desiderium. De quo hic non agimus; nam proprius locus huius dubij est in Tract. de Trinitate.

Contreuerfia igitur solum est, an Deus circa bona creata desiderium habere possit. Sententià negatiua solet attribui S. Th. lib. 1. contra Gent.

Gent. cap. 89. num. 7. & 1. par. quest. 20. art. 1. ad 2. licet ibi solum videatur negare Deo desiderium circa intrinseca bona. Tenent tamen illam ad eum art. 1. Caiet. Bann. Zamel. Nazar. Molin. Arrub. Fasol. Ioan. a S. Th. & alij. Item Granad. tract. 6. de Volunt. disput. 4. num. 3. Ruiz. disput. 52. de Volunt. sec. 6. & Ribaden. disput. 22. de Volunt. cap. 5. num. 50. Oppositam tamen sententiam adstruentem in Deo desiderium circa bona creata tenent Vazq. 1. par. disput. 84. cap. 1. Soar. lib. 3. de Atrib. cap. 7. num. 4. Albiz. tract. 2. de Volunt. disput. 9. sec. 1. num. 19. Becan. tract. 7. cap. 12. concl. 5. Alarc. tract. 3. disput. 7. cap. 2. num. 13. Martinon 1. par. disput. 16. sec. 4. num. 29. & alij. Herice vero disput. 20. cap. 3. respectu eorum bonorum, quæ a nostra voluntate pendent, ponit in Deo desiderium, negans illud respectu bonorum, quæ pendent à solâ Dei voluntate. Ex his autem plerique non solum efficax, sed simplex etiam desiderium dant Deo circa bona creata: quale contineri arbitrantur in illis verbis Apostoli 1. ad Timoth. 2. *Deus omnes homines vult saluos fieri.* Ad quæ verba alludens Chrysof. homil. 1. in epist. ad Ephesios dixit, Deum fragranti desiderio vehementer desiderare nobis nostram salutem. Circa bona denique impossibilia nullatenus posse Deum habere desiderium efficax absolutum, apud omnes est manifestum, an vero habere possit simplex, dubitabile est.

Propositio 1.

47 **Deus erga sua intrinseca bona toti Trinitati communia nullatenus habere potest affectum desiderij.**

Quia desiderium iuxta sententiam omnium ex suo conceptu vt minimum habet, esse conatum quemdam voluntatis tendentem ad dandam existentiam rei desideratæ, volendo vt illa existat: ob idque vel determinat, vel inclinat voluntatem desiderantis aut ad causandam rem immediatè, aut ad ponenda media, quibus ea obtinenda est. Vnde omne desiderium ex suo conceptu necessariò supponit obiectum desideratum ab aliquo principio esse causabile, seu producibile, ponibileve in naturâ rerum. Quod cum non habeant bona intrinseca Dei neque quoad existentiam, neque quoad possessionem, nullatenus à Deo ipso desiderari possunt. Et confirmari potest. Quia circa bona aliâs necessaria Deus affectum desiderij nequit habere, prout videmus proposit. 5. Talia autem præ cæteris excogitabilibus sunt bona intrinseca ipsius toti Trinitati communia.

Propositio 2.

48 **Quod attinet ad desiderium Dei de bonis creatis, sententiæ oppositæ commemoratæ num. 46. quadantenus videntur posse conciliari.**

Etenim, si rigidè mos loquendi communis spectetur, non dicitur Deo desiderare id, quod pleno iure, ac potestate in suâ voluntate habet, etiam si per voluntatem alienam exequendum sit. Principes enim, & Domini non dicuntur

desiderare, sed velle, aut intendere id, quod per seruos; aut famulos exequuntur. Cum ergo Deus tanquam supremus Dominus omnium, ac Princeps vniuersi creati omnino bona creata, etiam quæ ab arbitrio creato pendent, plenissimo iure, & potestate habeat in suâ voluntate; seruato strictè toto rigore communis sermonis; non videtur dicendus ea desiderare, sed velle. Et hoc est, quod intendit prima sententia negatiua. Cæterum, quia Deus bona dependentia ab arbitrio creato non extorquet de plenitudine potestatis, atque dominij, sed suauit quodam, humanaque prouidentia ita procurat, ac si ea non haberet in suâ voluntate; non abs iure ea desiderare dicitur, seruata etiam sufficienter proprietate verborum; de quibus bonis in speciali loquutus est Chrysof. citatus supra. De eisdem que potissimum loquuntur Vazq. & alij Auctores secunda sententiæ, sed distinctius, quam alij, Herice. Verum enim verò, quia similem forme tendendi modum habent omnes Dei volitiones, quibus vult, vt obiecta earum existant, & quæ subinde aliquo modo talium obiectorum sunt causariua, siue hæc à solo Deo sint oriunda, siue etiam à causis creatis aut necessarijs, aut liberis, siue pro tempore futuro, siue pro presenti ea causanda amentur; ideo omnes huiusmodi volitiones non sine ratione sub nomine desiderij complecti possunt vniuersè; præterim, cum non habeat vltus specialia verba, quibus eas distinguat. Quo iure nos quoque eas, cum opus fuerit, indistinctè desideria vocabimus; tamen si interdum loquutio minus stricta sit. Ex quibus patet, quomodo pars hæc controuersia que de solo nomine est, componi inter Doctores possit. Pergo ad alteram, que non nihil rei habet.

Propositio 3.

49 **Deus non solum efficaci, sed simplici etiam desiderio ferri potest in obiecta creata.**

De desiderio efficaci nullum est dubium, suppositâ acceptione latâ desiderij, in qua iam procedimus. Quia decreta, quibus Deus efficaciter creaturarum existentiam decernit, desideria efficacia sunt iuxta acceptionem talem. Dari autem in Deo talia decreta, & de fide certum, & lumine rationis conspicuum est. De desiderio simplici non est tam certa propositio. Ea tamen nihilominus inde probatur primò. Quia voluntas, quam Deus habet, vt peccatores conuertantur, vtque omnes homines bene operentur, & sanctè viuant, testante Scripturâ sacrâ Ezech. 18. & 33. ad Thesalon. 4. sepeque alibi; planè est desiderium iuxta dicta. Sed non est desiderium efficax: vel absolutum; cum sæpe sæpius non impleatur: vel conditionatum; cum nulla sit excogitabilis conditio eius. Ergo est desiderium simplex.

Secundo probatur. Quia desiderium simplex, saltem eorum bonorum, quæ a voluntate creata pendent, perfectio est nullam imperfectionem Deo repugnantem inuolvens. Ergo tale desiderium possibile est Deo. Id quippe solum imperfectionis videtur in illo excogitabile; quod argueret in Deo impotentiam obtinendi obiectum desideratum. (Vti sæpe arguit in nobis, qui simplici affectu propterea des-

desideramus aliqua, quod illa obtinere non possumus, desiderari efficaciter, si possemus. At desiderium tale in Deo talem impotentiam non arguit; etsi arguat voluntatem efficacem conservandi integrè iura libertatis creaturæ, aut etiam permittendi oppositum eius, quod desideratur; monstrandique, per se non stare, quominus illud habeat esse. Pone enim, Deum ex simplici, ardentique desiderio salutis Iudæ contulisse ei auxilia sufficientia, quæ contulit, ad non peccandum; certè tale desiderium non impotentiam, sed suavem, plenam amore, ab omnique imperfectionis neuo prorsus immunem providentiam divinæ voluntatis ostentat; demonstrans pariter perfidiam, diabolicamque proteritiam voluntatis Iudæ. Stet itaque, desiderium simplex eorum bonorum, quæ a creaturæ voluntate dependent necunde repugnare Deo. Maleque subinde docuisse Recapit. tom. 2. lib. 2. quæst. 10. actum liberum inefficacem dari in Deo non posse. Vtrum autem ille, quo vult, ut omnes homines salvi fiant, desiderium simplex sit absolutum, vel efficax conditionatum, in Tract. de Providen. determinabimus. Vbi citam efficaciter constitubimus ut prorsus impossibile aliud quoddam genus desiderij semi-efficacis, quod adstruunt quidam Recentiores veluti medium inter efficax, & inefficax; quo, inquit, Deus, quantum est ex se, efficaciter desiderat salutem omnium, dum ad eam obtinendam media adhibet sufficientia; tamen illam non obtineat. De quo ibi plura.

51 Difficilius est, an circa bona à solâ voluntate pendentia possit Deus etiam desiderium simplex habere. Existimo posse. Quia sæpe huiusmodi desideria valde sunt congrua, & utilia in Deo, non solum ad exercendam in illis suam libertatem, sed etiam ad alios fines. Sæpe etiam connaturaliter ex alijs actibus divinis legi videntur. Quod argumento est, defacto etiam in Deo reperiri. Dum enim Deus in bonitate absolutâ alicuius subiecti complacet, connaturale est, ut ei desideret quodvis bonum reatum; eo quod amor subiecti ad ei volendum bonum inclinat. Sed sæpe non potest desiderare efficaciter; quia desiderat efficaciter malum oppositum. Ergo connaturale est, ut simplici desiderio desideret: maximè quia tale desiderium sæpe commendat maximopere bonitatem divinam pronam ex se ad volendum bonum cuius creaturæ, & cum effectu efficaciter volituram, nisi ad volendum efficaciter ei malum oppositum, quasi cogeretur aliunde. Quocirca Patres solent dicere, Deum quasi coactum punire homines propter peccata. Non puniret autem coactus, nisi ex se desiderio simplici à pœnis peccatori inlicitis optaret abstinere. Coactè enim non operatur, qui oppositum non desiderat eius, quod facit. Pariterque censendum est, quoties Deus cuius creaturæ, quam aliàs amat, efficaciter vult malum aliquo titulo.

Propositio 4.

52 Deus circa bona impossibilia ne simplex quidem desiderium habere potest. Supponit propositio desiderium efficax absolutum de bono impossibili omnino repugnare Deo. Quod est certissimum. Idque ipsum affirmat de desiderio simplici. Probatæ autem.

Quia de conceptu desiderij etiam simplicis inæpè superius dicta est, tendere per modum conatus ad dandam existentiam obiecto desiderato ad idque movere, siue inclinare voluntatem. Sic autem voluntas divina in obiectum impossibile non potest tendere: cum sit valde ineptum, & nugatorium, conari quoquo modo in id, quod iudicatur impossibile, ut satis ex se est notum. Et sanè, si Deus simplici desiderio posset desiderare impossibile, consequenter posset media adhibere ad illud obtinendum: quia de ratione desiderij, ut dicebam, est movere ad apponendam media pro re desideratâ obtinendam. Quis autem non videat apertè, esse chymericum, quod Deus re ipsâ apponat media ad obtinendum impossibile. Est autem vera propositio tam de impossibili per se, quàm de impossibili per accidens, siue ex suppositione. Quia de utroque prout impossibili eadem ratio est. Tametsi impossibile per accidens antecedenter ad suppositionem, unde eius impossibilitas nascitur, bene possit sub desiderium cadere: quia ante talem suppositionem non est impossibile, sed possibile. Cum tamen impossibile per se semper sit tale; atque ita nunquam affectum desiderij terminare valeat. Porro in hac, & præcedentibus propositionibus de desiderio absoluto loquuti sumus. De conditionato enim ex parte obiecti inferius quæst. 8. tractandum est.

Propositio 5.

Deus neque efficax, neque simplex desiderium potest habere circa bona, quæ aliunde sunt necessaria quoad existentiam.

Adde aliunde, ut præscindam à sententiâ Asserentium, Spiritum sanctum procedere à Patre, & Filio per desiderium: qua sententiâ supposita, existentia necessaria, quam Spiritus sanctus habet, non aliunde, quàm ab ipso desiderio, per quod desideratur, habet. Porro bona intrinseca Deo toti Trinitati communia, & necessaria quoad existentiam, quam habent à se, à Deo desiderari non posse peculiari insuper titulo, constat ex dictis proposit. 1. Superestque subinde, ut in proposit. præsentè dumtaxat sit sermo de cæteris distinctis à Deo. Quæ quidem vel per se, vel per accidens necessaria esse possunt, hoc est, vel absolutè, vel ex suppositione, ut dictum de impossibilibus proposit. 4. Et de utrisque pariter agitur in hac 5. Cuius perspicua ratio est. Quia; cum sit de conceptu desiderij, etiam simplicis, ut sæpe diximus, tendere per modum conatus ad dandam existentiam obiecto desiderato; desiderium quodvis de obiecto, quod supponitur iam aliunde necessario existens, non potest non esse superfluum, atque adeo prorsus irrationabile ex conceptu suo: & consequenter non potest non esse Deo penitus impossibile. Ex hac, & ex præced. proposit. sequitur, multò minus posse Deum desiderare, ut aliquid ens habeat, vel, ut non habeat esse quiditativum siue essentiam, quam verè habet: quia habere illam, necessarium, & non habere, impossibile omnino est.

Propositio 6.

In Deo nec datur, nec est possibili-
 34 lis actus spei propriè dictæ. Sicut neque
 actus audaciæ.

Ita tenent omnes Theologi, prout apud
 citatos supra videre licet. Ratio autem prioris
 partis propositionis est. Quia id solum dicitur
 sperari, quod comparatione sperantis obtentu
 arduum est, & difficile; quale nullum bonum
 creatum comparatione Dei esse potest. In quo
 tamen arduitas ista consistit variè explicatur à
 Theologis, vt supra num. 18. notauimus. De
 quo in Tractatu de Spe. Posterioris autem partis
 est ratio. Quia audacia affectus est aggrediens
 bonum difficiliter, & cum imminente periculo
 consequibile. Qualiter nullum bonum potest
 consequibile esse comparatione Dei; vt constat.

QVAESTIO VI.

Vtrum in Deo detur amor beneuolentiæ;
 & amicitia; atque etiam amor
 concupiscentiæ. Et circa
 qua obiecta.

55 Propria amicitia secundum Arist. lib. 8.
 Eth. ad Nicomacum cap. 2. est beneuolentia mu-
 tua non latens. Dicitur beneuolentia, vt signifi-
 ficetur, debere esse amorem tendentem in ami-
 cum propter ipsum, & ex complacentiâ ipsius,
 non propter commodum amantis, aut ex com-
 placentiâ propriâ; qualiter amor beneuolentiæ
 strictæ tendit in personam amatam, vt docet ipse
 Arist. lib. 7. Eth. ad Eudemum cap. 8. Dicitur
 mutua, vt significetur, primò quidem amici-
 tiam nisi inter duos esse non posse: quia nullus
 sui amicus dicitur. Secundò, amorem amicitia
 circa personam rationalem, quæ redamare possit,
 versari debere: circa irrationalia enim non po-
 test esse amicitia propria. Tertio, debere perso-
 nam amatam defacto amantem se redamare:
 alioquin amor personæ amantis beneuolentia so-
 lum erit, quæ inchoatio quædam est amicitia,
 vt dicit idem Arist. lib. 9. Eth. ad Nicom.
 cap. 5. Dicitur denique non latens, vt significetur,
 mutuum amicorum amorem debere esse
 virique notum. Hæc tamen vltima conditio
 non solet recipi à Theologis, vt notat Petr. Hurt.
 de Charit. disput. 120. sec. 1. §. 3. Porro, licet
 beneuolentia strictè sumpta ad alterum ab aman-
 te sit, sicut & amicitia: latius tamen accepta
 ad ipsum quoque amantem est. Nam & amor,
 quo vnusquisque se ipsum amat complacendo in
 se ipso, siue volendo sibi bonum ex complacentiâ
 sui, beneuolentia erga se ipsum vocari so-
 let.

56 Quæ cum ita sint, communiter Theologi con-
 ueniunt. Deum se ipsum totum adquatè non
 amare amore amicitia, aut beneuolentiæ strictè
 sumptæ. Quia deest conditio distinctionis inter
 amantem, & amatum ad hos affectus requisita.
 Vtrum autem inter personas diuinas inter se com-
 paratas mutua amicitia reperiat, sub contro-

uersa est: quam hic non nulli ex professo exami-
 nant, & definiunt. Ego verò ad Tract. de Trini-
 tate intendam censeo. Quia eius resolutio mul-
 tum dependet ex principijs eius materiæ: mo-
 dôque de voluntate Dei non vt trini, sed vt vnus
 agimus. Videntur interim Herice disp. 14. cap.
 3. Ruiz disp. 52. de Volunt. sed. 4. & Hemel. tit.
 5. disp. 2. cap. 3. Creaturas verò rationales, dum
 sunt in statu iustitiæ, amari à Deo amore amici-
 tiæ propriæ, vnanimiter defendunt Theologi cum
 Magistro in 3. dict. 32. & S. Th. 1. p. q. 20. art.
 2. & 2. 2. q. 23. art. 1.

Iam verò de amore concupiscentiæ Dei erga
 57 sua intrinseca bona duplex sententia est. Prima,
 non dari in Deo talem amorem. Hanc sententiam
 sequitur Albiz disp. 4. de Volunt. sec. 5. n. 3.
 eamque probat; quia ad amorem concupiscentiæ
 requiritur distinctio realis inter bonum amatum,
 & subiectum, cui amatur; qualis non datur inter
 Deum, & sua intrinseca bona. Constat Soar lib.
 3. de Angelis cap. 4. n. 5. Subscribit etiam Heri-
 ce disp. 14. n. 12. putans, saltem amorem ipsum
 concupiscentiæ debere distingui realiter à bono
 amato; qualiter in Deo non distinguitur. Addit
 tamen n. 13. quia in Deo distinguitur virtualiter,
 virtualiter saltem posse dici amorem concupiscenti-
 æ. Ruiz verò disp. 52. de Volunt. sec. 5. n. 9.
 eandem sequitur sententiam ductus aliâ ratione:
 quia nimirum amor concupiscentiæ formaliter vt
 talis vult bonum vtile, vel iucundum prout tale
 est amanti, vel amico amantis; non autem, prout
 est honestum reddens amabilem amicum. Totum
 autem bonum, quod Deus sibi vult, prout est
 summum bonum honestum, quo redditur summè
 amabilis, illud vult. Secunda sententia, quam
 docti Recentiores sequuntur, est, in Deo erga sua
 intrinseca bona dari amorem concupiscentiæ. Hæc
 de concupiscentiâ Dei vt vnus. De concupiscenti-
 æ verò vnus Personæ diuinæ respectu alterius
 etiam est lis. Albiz, & Recentiores commo-
 morati eam conceunt. Ruiz negat. Herice vir-
 tualiter solum admittit. Sed nobis hic de priore
 solum augendum est, alterâ in Tract. de Trinit. vt
 in proprium locum remissa.

Denique de concupiscentiâ diuinâ respicien-
 58 te bona creata Ruiz n. 10. dicit, nullum Docto-
 rem esse dari in Deo, ita, vt Deus talia bona
 sibi ipsi concupiscat: licet aliqui concedant, con-
 cupiscere ea suis amicis, videlicet hominibus.
 Cum tamen Soarez vbi supra expressè asserat,
 amorem, quo Deus vult sibi bona extrinseca;
 vt honorem, laudem, &c. concupiscentiam dici
 posse respectu talium bonorum. Id quod sepe
 etiam affirmat Alarc. tract. 3. disp. 2. cap. 3. &
 alij Recentiores. Quinimo id ipsum videtur ex-
 pressum in S. Th. 1. p. q. 20. art. 2. ad 3.

Propositio 1.

Deus erga se ipsum actum amicitia; 59
 aut beneuolentiæ strictè sumptæ habere
 non potest. Benè tamen actum beneuo-
 lentia; latiori modo acceptæ,

Constat ex dictis. Quia de conceptu amici-
 tiæ, & beneuolentiæ strictæ est, terminari ad alte-
 rum. Beneuolentiâ verò lata se ipsum amat vnus-
 quisque, dum in se ipso complacet, vel sibi vult
 bonum quoduis ex complacentiâ sui iuxta dicta
 n. 55.

Propositio 2.

Deus amore amicitiae propriè dictae prosequitur creaturas rationales, quandiu in statu iustitiae sunt.

60 Ad eò certa est hæc propositio, vt, eam negare, dignum erroris notâ censeri debeat, vt bene sentit Ruiz disp. 52. de Volunt. sec. 6. n. 7. Reperit quippe Scriptura saepe, iustos amicos esse Dei: quales non essent quidem, nisi Deus quoque esset eorum amicus: cum amicitia ex proprio conceptu non possit non mutua esse, vt ex eius definitione traditâ constat. Psal. 138. *Nimis honorati sunt amici tui Deus.* Sap. 7. *Participes facti sunt amicitiae Dei.* Lucae 12. *Vos amici mei estis.* Et infra. *Vos autem dixi amicos.* Et saepe alibi. Temerè autem tam repetita loca in sensu improprio, aut minus stricto vsurparentur; præsertim, quando Scholastici omnes cum Patribus in sensu proprio accipiunt illa. Et confirmari potest ex Trid. Sess. 6. cap. 7. sub initium. Vbi homo ex inimico dicitur fieri amicus per iustificationem.

61 Caterùm contra statutam propositionem, obijci potest primò. Vna ex conditionibus amicitiae propriè dictae est æqualitas inter amicos ex Arist. lib. 8. Eth. ad Nicom. cap. 5. & 7. & lib. 9. cap. 3. & 8. & lib. 7. Eth. ad Eudemum cap. 6. 11. & 12. Sed à creaturis rationalibus ad Deum infinita est distantia. Igitur inter Deum, & creaturas rationales amicitia propriè dicta subsistere nequit. Respondeo, ipsum Arist. in eodem lib. 8. ad Nicom. cap. 7. 11. & 14. & cap. 5. & 11. citato ex lib. 7. ad Eudem. quoddam genus amicitiae distinguere, quam appellat *supremientia secundum excessum*, vt Regis ad subditos, Parentis ad filios, & Dei ad homines. In quo genere amicitiae, dicit, non esse possibilem æqualitatem arithmeticam; esse tamen possibilem geometricam, id est, quòd tam inferior, quàm superior alteri reddat, quantum potest, & debet ex lege amicitiae, seruata proportione ad personas. Ex quo apparet, inæqualitatem inter personas ex mente Arist. alicui amicitiae propriè dictae non aduersari: & consequenter æqualitatem oppositam non esse conditionem necessariam ad omnem amicitiam propriam: estò ad eam sit, quæ æqualitatem arithmeticam seruat in suis actibus. Adde, inæqualitatem personarum quodammodo ad æqualitatem reduci, si superior ad inferiorem se demiteat, vt Cic. lib. de Amicitia præcepit, ipsumque inferiorem ad se eleuet, quantum opus sit. Quod vt assequeretur Deus, propter nimiam charitatem, qua delexit nos, *Semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuenus vt homo.* ad Philip. 2. *Maximaque, & pretiosa nobis promissa donauit, vt per hæc efficiamini diuina consortes nature.* 2. Petri 1. Quo factum est, vt neque ista amicitiae conditio in amicitia diuina desideretur.

62 Secundò obijcitur. De conceptu propriæ amicitiae est, vt vidimus, amare amicum propter ipsum, velleque ei bonum præcisè ex complacentia ipsius absque vilo respectu ad commodum proprium. Sed Deus nihil amat creatum, quod ad se, ad suamque gloriam non referat iuxta illud Prou. 16. *Vniuersa propter semetipsum operatus est Dominus.* Ergo in Deo comparatione creaturarum non datur amicitia propria. Egrè se

expediunt ab hoc argumento, qui putant, nihil omnino volitionem posse in Deo dari, quæ non habeat pro motiuo formali bonitatem diuinam. Quo posito, ad id omnes eorum solutiones reuocantur, in idem recidunt, vt dicant, respectum illum vniuersalissimum, & transcendentem omnes diuinos actus, quo Deus se ipsum tanquam formale motiuum respicit, dum quoduis creaturæ obiectum amat, nihil obitare verè, & propriè amicitiae Dei, nec posse in ipso amicitiam finitalem respectu dari; quantumuis amicitia creaturæ simili respectu carere debeat. Quod certè aliud non est, quàm confiteri, in amicitia diuina non reperiri conditionem illam tantopere ab omnibus requisitam ad rationem propriæ amicitiae; quòd scilicet amans ad se non respiciat amorem, quo suum amat amicum. Videantur Grae. tract. 6. de Vol. disp. 1. sec. 2. & Alarc. tract. 3. disp. 2. cap. 3. Nos igitur, qui ex opposito stabilimus disp. 32. q. 2. posse optimè voluntatem Dei in bonitatem creaturæ ferri tanquam in motiuum formale, facillè amicitiam diuinam, cæteraque virtutes morales, quæ in bono creato nituntur ex proprio conceptu, cum omni omnino proprietate collocamus in Deo, prout in eà quaestione videre licet; cuius doctrina ad rem præsentem recognoscenda est.

Porro hic solum loquuti sumus de amicitia Dei quoad esse physicum spectatam. Quomodo autem honestas moralis eius componi possit, contento motiuo proprio, quod ea quoad esse physicum habet, disp. 35. explicandum est. Iam verò, quòd Deus creaturas irracionales amore amicitiae non prosequatur, tanquam certum apud omnes omitto. Id namque clarè præ se fert definitio amicitiae data. Videatur S. Th. supra, & Vazq. disp. 82. cap. 2.

Propositio 3.

Deus affectu concupiscentiae propriè dictae vult sibi ipsi omnia sua intrinseca bona.

Quoniam ad rationem concupiscentiae propriè dictae absque fundamento exigitur aliud, quàm, quòd sit amor, quo quis amat sibi quoduis bonum ex complacentia sui ipsius. Deum autem amare sibi omnia sua bona ex complacentia sui, & per se est notum, & satis constat ex dictis supra disp. 33. q. 1. Occurrit Herice. In nobis concupiscentia transcendentaliter refertur ad bonum concupitum, & ad personam, cui concupiscitur; ab eisque subinde realiter distincta est. Ergo amor, quo Deus sibi vult sua bona intrinseca, cum non distinguatur à Deo, & ab ipsis bonis realiter, non potest realiter esse concupiscentia. Mala consequentia. Pariter enim potest in ferri, Deum nec se cognoscere, nec se amare realiter. Quia in nobis actus, quibus nos cognoscimus, & amamus realiter, à nobis ipsis distincti sunt; qualiter in Deo esse nequeunt. In Deo igitur, vt reperitur propriè secundum omnes cognitio, & amor sui absque imperfectione distinctionis in nostris actibus repertâ. Ita pariter dicenda est reperiri concupiscentia suorum bonorum. Ex quo etiam patet contra Aibiz, ad rationem propriæ concupiscentiae neque requiri distinctionem inter bonum concupitum, & subiectum cui concupiscitur, prout arbitratur ipse. Quod discrete

disertè docuit Vazq. 1. p. disp. 232. n. 7. & Ruiz disp. 52. de Volunt. sec. 5. fine.

Iam verò, quod dicebat Ruiz, amorem concupiscentiæ duntaxat ferri in bonum vile, vel iucundum, non item in bonum honestum, non video, cui solido fundamento subnixum sit. Sed estò sit ita, Quis dubitet, bona diuina, quorum possessione est Deus beatus, Deo esse utilissima, & iucundissima, vt sicque ab ipso amari? Nihil ergo oberit, quominus talis amor propria concupiscentia sit. Et quidem, si ratio honesti obeslet, neque erga bona creata haberet Deus amorem concupiscentiæ, quem Ruiz admittit; quia nullum amorem habet Deus, qui ex se, & ex obiecto suo non sit honestissimus.

Propositio 4.

66 Deus non solum suis amicis, sed etiam sibi vult bona creata affectu propriè dictæ concupiscentiæ.

Constat ex dictis. Quia ad huiusmodi affectum amplius non requiritur, quam, quod ametur bonum relatum alicui subiecto ex complacentiâ ipsius. Deus autem non solum vult suis amicis bona creata ex complacentiâ ipsorum; sed etiam sibi ex complacentiâ sui; vt constat ex sæpe dictis in hac materia, præsertim disp. 32. q. 2.

QVAESTIO VII.

Quinam affectus fugæ reperiantur, aut reperiri possint in Deo. Et circa qua obiecta.

67 **P**osse dari in Deo, aut etiam dari de facto odium latè, siue genericè acceptum (quod etiam fuga, latè, siue genericè sumpta vocari solet) circa quoduis malum non solum morale, sed etiam physicum, disp. 33. q. 6. stabiliumus. De odio, & fugâ sumptis specialiter, de alijsque affectibus commemoratis supra q. 2. n. 19. tractandum nobis modò est.

Propositio 1.

68 Deus erga quoduis malum siue morale, siue physicum odium strictè, & specialiter sumptum habere potest. Defactoque habet prout sibi decentissimum est.

Hæc propositio eodem prorsus modo venit probanda, ac alia, qua supra q. 3. statuimus, Deum erga creaturas posse habere, de factoque habere amorem strictum in honestissimâ mensurâ. Quia eadem omnino est ratio de odio stricto malorum, ac de amore stricto bonorum. Quod circa in hanc propositionem omnes debent conuenire Theologi, qui sine controuersia attribuunt Deo amorem strictum circa bona creata; etsi tantumdem expressè non definierint de odio stricto malorum: quia punctum hoc non discusserunt.

Propositio 2.

Deus odio inimicitia propriè dictæ 69 prosequitur peccatores, vt tales sunt.

Hæc propositio est contra Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 7. n. 5. Coninc. disp. 29. de Attrib. supern. dub. 1. n. 22. Ruiz disp. 54. de Volunt. sec. 3. Pasqualig. disp. 37. de Deo sec. 1. & alios. Sed eam tenent Vazq. 1. p. disp. 84. cap. 3. Arub. q. 20. n. 6. Herice disp. 20. cap. 4. Alarc. tract. 3. disp. 7. cap. 3. Martinon 1. p. disp. 16. num. 39. Arriag. disp. 25. sect. 4. Franc. de Iugo disp. 35. cap. 3. Ribas disp. 12. cap. 3. Smiting. tract. 3. disp. 5. n. 52. Felix de Volunt. cap. 6. diff. voca, & plures alij. Probatum autem primò ex Scripturâ, vbi sæpissimè peccatores dicuntur absolutè, & simpliciter inimici Dei. Psal. 20. *Inuentur manus tua omnibus inimicis tuis.* Psal. 36. *Inimici verò domini mox vt honorificati fuerint, &c.* Psal. 67. *Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius.* Iacob. 14. *Qui voluerit amicum esse seculi huius, inimicus Dei constituitur.* Et alijs passim. Hinc enim imprimis apparet, peccatores cum omni proprietate esse inimicos Dei: nam in præfenti fas non est Scripturam ad sensum metaphoricum detorquere, vt sæpe in simili notauimus; & Aduersarij consentunt. Ex quo rursus sequitur, Deum odio inimicitia propriè dictæ prosequi peccatores. Inurgit tamen contra hanc sequelam Ruiz vbi supra dicens, ex eo, quod peccatores propriè sint inimici Dei, nihil amplius inferri, quam, Deum non esse amicum illorum: nam amicitia debet esse reciproca; inimicitia verò non item. Sed profus malè. Quia proprius inimicus sine propria inimicitia stare non potest, vt constat; & inimicitia propria aliud non est ab odio proprio inimicitia, vt est manifestum. Vel igitur peccatores propriè inimici Dei dicuntur veluti actiue; quia odio propriæ inimicitia Deum prosequuntur: vel veluti passiuè; quia odium diuinum inimicitia propriæ terminant. Si secundum; habemus intentum, vt pater. Primum autem à sensu Scripturæ alienum est. Quia in eâ omnes peccatores vniuersè dicuntur inimici Dei; cum tamen paucissimi sint, qui odio formali inimicitia Deum prosequantur. Hoc ergo ipso, quod per Scripturam habemus, peccatores esse inimicos Dei propriè: consequenter etiam habemus, Deum odio inimicitia propriæ prosequi ipsos; vt nostra propositio fert.

Quæ inde secundò venit probanda. Quia 70 certum est, Deum amore amicitia propriè dictæ prosequi iustos prout tales iuxta dicta q. 6. proposit. 2. Ergo certum quoque debet esse, Deum odio inimicitia propriè dictæ peccatores prout tales prosequi. Quia, sicut iustus specialiter bonus, & à Deo amabilis redditur per iustitiam; ita peccator specialiter malus, & à Deo odibilis redditur per peccatum. Nec minùs pertinet ad Deum, odisse malum, quam, amare bonum.

Tertiò probatur propositio. Quia Deus non 71 solum peccata, sed peccatores etiam odit; vt supra disp. 33. q. 6. proposit. 1. tanquam certum manet statutum ex sacra Scripturâ. Sed non odit illos odio abominationis. Ergo odit odio inimicitia. Aliud enim genus odij non est. Probo minorem. Quia odium abominationis tantum versatur circa malum alicui subiecto relatum.

Pec.

Peccator autem non alteri relatiue, sed in se absolute malus est malitia quadam absoluta accidentaliter proueniente ex peccato, iuxta doctrinam vniuersalem de diuersitate malorum traditam disp. 32. q. 1. Tali enim malitia peccator obiectum in se absolute malum euadit, dignumque proinde displicentia absoluta Dei, atque adeo odio inimicitia in tali displicentia potissimum consistente.

72 Quarto probatur. Quia peccator per peccatum non solum poenam, sed etiam odio Dei redditur dignus, vt communiter docent Theologi. Ergo ad Deum pertinet, non solum eum punire vt rerum, sed etiam illum odio habere vt inimicum.

73 Quinto denique probatur. Quia in odio inimicitia erga peccatorem vt talem nulla datur imperfectio repugnans Deo, vt ex eorum solutione, quae Aduersarij opponunt, constat. Ergo negandum non est, esse illud Deo possibile. Defecto autem eatenus illud habebit, quatenus ipsi fuerit decentissimum, seu honestissimum iuxta sapientiam in precedentibus dicta de alijs eiusmodi actibus, qui liberi Deo sunt.

74 Opponit tamen contra propositionem nostram Ruiz. Primò Hierony. Malach. 1. exponente de odio metaphorico verba illa Prophetæ. *Esau autem odio habui.* Sed ego imprimis ipsum Hieronymum oppono asserentem ad illud Zachariae 8. *Omnia hæc sunt, quæ odi.* iuxta Malachiam verba dicentis. *Et omnia, quæ oderam faciebatis. In præceptis, quæ ad vitam pertinent, & sunt perspicua, non debemus querere allegoriam, ne iuxta Comicum nodum queramus in scirpo.* Cùm enim tam perspicue, tamque frequenter doceat Scriptura, Deum odio habere peccatores, nodum erit in scirpo querere, velle eam ad metaphoram detorque. Aliud est de loco Malach. Vbi per odium Esau, & dilectionem Iacob, illius reprobatio, & huius electio significatur facta; *Cùm nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali.* vt exponit Paul. ad Rom. 9. Vnde non mirum, doceat Hieronymus odium ibi attributum Deo erga Esau metaphoricè esse accipiendum.

75 Secundo obijcit Ruiz quædam loca Scripturæ, & Parrum. In quibus aut significatur, aut aseritur, Deum peccatores diligere. Sed nobis hæc non aduersantur. Quia bene potest Deus diligere peccatores in quantum sunt homines ab ipso facti, & boni bonitate physica; & eos simul odisse, in quantum sunt peccatores, & mali moraliter. Quod expressè docent August. lib. 1. ad Simplicianum q. 2. post medium, & S. Th. 1. p. q. 20 art. 2. ad 4.

76 Tertio obijcit Dionys. de diuinis nominibus cap. 4. inter medium, & finem, & Damasc. in Dialogo contra Manich. longè post medium, asserentes, peccata quidem mala esse; peccatorum verò poenas malas non esse. Ex quo videtur sequi, Deum non odio habere peccatores, dum illos punit. Respondeo ab istis, ab alijsque Patribus poenam peccati sæpe inter mala non reputari: tum quia comparatione peccati nihili debet estimari malitia eius: tum quia sæpe multa fert secum vera bona. Alioquin negari non potest, malum quoddam physicum esse; quod Deus in poenam peccati, atque adeo etiam ex odio in peccatorem vt talem potest infligere. (Sit, aut non sit de conceptu punitionis, velle punito malum poenæ, vt malum est eius, ex displicentia ipsius, de quo modò non curo). Tametsi sapissimè Deus

ex amore erga peccatorem, dum ille est in statu respiciendi, ipsi malum poenæ soleat infligere vel tanquam medicinam, vel tanquam materiam meriti, vel alio titulo proficuo.

Quarto obijcit ex Pasqualigo. Omnis displicentia & inquietudinem secum affert, & bonum complacentia minuit: quæ imperfectio-nes sunt repugnantes Deo. Ergo nulla displicentia datur in Deo verè, & propriè, & consequenter neque odium. Respondeo primò, si quid hoc argumentum probat, contra omnes Theologos probare, nullum affectum dari in Deo circa vllum malum prout tale. Vnde patet, nihil illud probare. Respondeo secundò; etsi displicentia nostræ eas secum ferant imperfectiones communiter; vel quia passiones excitant appetitus sensitiui; vel quia sunt de malis nobis nocivis; aut displicentias diuinas, vt pote purè rationales, de malisque nullatenus nocivis Deo, ab eiusmodi imperfectioibus profus immunis esse. Vide solutionem alterius obiectionis huius August. & aliorum disp. 33. q. 6. n. 85.

Quintò ex alijs obijcit. Si quando Deus peccatores odisset, maximè, cùm eos punit, volendo scilicet eis malum poenæ ex displicentia ipsorum. Sed tunc non. Ergo nunquam. Minor probatur. Quia tantum abest, vt sit de conceptu punitionis odium puniti; quòd potius vitiosum sit ex odio punire. Vitio enim veteretur iudici, patri que creato, si ille reum, hic verò filium punirent ex odio. Respondeo; licet in nobis sit vitiosum punire reum ex odio persona secundum se; non tamen ex odio illius quatenus peccatoris, vt cum S. Th. 1. p. q. 20. art. 2. ad 4. docent multi Theologi. Vnde multò melius erit Deo integrum ex odio peccatoris quatenus talis punire eum: tametsi de conceptu punitionis non sit odium puniti. Quod ad rem nihil interest.

Propositio 3.

Quam propriè diximus quæst. 5. proposit. 2. & 3. dari posse, defactoque dari in Deo affectum desiderij erga bonum. Tam propriè dicendum est modò, dari posse, aut etiam dari defacto in ipso affectum fugæ specialiter dictæ erga malum.

Quoniam fuga specialiter dicta affectus est directè oppositus desiderio, vt supra quæst. 1. num. 19. notauimus. Vnde Soar. Vazq. Heret. & alij citati quæst. 5. num. 46. qui in Deo desiderium admittunt, etiam admittunt fugam specialem; negantibus hanc, qui negant illud; & ibi etiam citati sūt. Itaque consentanè ad dicta de desiderio quæst. illa 5. proposit. 2. asserimus, affectum, quo Deus potest nolle, vt existat malum in aliquo tempore siue futuro, siue presenti, iure optimo vocari fugam specialem; siue aut affectus, quo potest velle, vt existat bonum in aliquo tempore siue futuro, siue presenti, merito desiderium vocatur. Dico autem specialem. Quia nomen fuga generaliter etiam sumi solet pro omni displicentia de malo.

Porrò; sicut desiderium in simplex, & fixum dividitur; ita etiam fuga specialis est diuidenda in simplicem, & efficacem, vt loco citato notauimus; & vtraque citra dubium possibilis est Deo. Quia vtraque æquè, ac pre-

dicta desideria, ab omni imperfectione est immunis. In qua autem mensura, & circa qua obiecta dentur huiusmodi affectus fugae defacto in Deo, per regulam saepe repetitam aliorum actuum Dei liberorum metiendum est; nimirum prout honestissimum Deo fuerit, illos habere.

Propositio 4.

81 Tristitia proprie dicta nullatenus reperitur in Deo. Sicut nec dolor proprie acceptus.

ita cum S. Th. 1. par. quest. 20. art. 1. docent omnes Theologi. Caieta. Mol. & alij exponentes ibi, Vazq. disput. 84. cap. 1. & disput. 242. cap. 1. Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 7. Herice disput. 20. cap. 4. Alarc. tract. 3. disput. 7. cap. 3. Ruiz disput. 54. de Volunt. sec. 4. & alij. Non probo propositionem, vt Ruiz, & alij; eo quod respectu Dei nihil sit malum reuera nocuum, & laesuum, iuxta illud Job. 35. Si peccaueris, quid ei noceris? &c. Nam id vt summa probat, Deum de malis proprijs tristari, aut dolere non posse. Non posse vero de amicorum suorum malis, ipsis reuera nocuis, atque laeuis, certe id non probat. Quare inde probanda est propositio. Quia tristitia, & dolor, anxietatem, & angustiam pra se ferunt in suo conceptu prorsus indignam Deo; ab eiusque summa beatitudine longissime alienam. Cum quo fiat bene, sine vlla imperfectione posse in Deo reperiri affectum displicentiae immunem a dicta anxietate, quemadmodum de quouis bono oppositum affectum gaudij potest habere, vt ex superius dictis liquidum est.

82 Ex quibus patet, in sensu metaphoricom, aut translaticio accipiendam esse Scripturam, quoties in ea tristitia, incedor, aut dolor Deo attribuitur; vt Genes. 6. *Tactus dolore cordis.* Ezechiel. 20. *Et in omnibus istis contristabas me,* &c.

Propositio 5.

83 Affectus etiam proprii timoris; & propriae desperationis longè absunt à Deo.

Quia dicunt etiam in suo conceptu manifestam imperfectionem omnino repugnantem Deo; vt ex eorum definitionibus traditis quest. 2. num. 19. compertum est. In quo nulla est inter Theologos controuersia.

84 Quod hic solent etiam vocare in dubium, est, vtrum ira proprie dicta conueniat Deo. Affirmat Soar. in Opusc. de Iustitia diuina sec. 5. num. 2. & lib. 3. de Attrib. cap. 7. num. 8. cum Lactantio lib. de Ira Dei cap. 17. Plerique tamen Theologi negant cum Magist. in 1. dist. 45. & S. Th. 1. par. quest. 20. art. 1. De quo plura Vazq. disput. 84. & cap. 4. Ruiz. disput. 54. de Volunt. sec. 5. Disidium vero, vt & caetera huius generis, ad solum loquendi modum reducitur; alijs hanc, alijs illam definitionem irae proprie dictae assignantibus. Lactantius enim & cum eo Soar. iram dicunt, esse *motum animi ad coercendum peccata insurgentis.* Qui sane motus absque vlla prorsus imperfectione potest in

Deo reperiri. Caeteri vero cum Arist. lib. 1. de Anima tex. 16. *Ira, inquit, est appetitio doloris vicissim aduersario inferendi.* Sicut, vt definit Nemes. lib. Anima facultatibus cap. 2. *Ira est recruciationis appetitus.* Id est affectus vlciscendi injuriam cum dolore, siue cruciatu animi acceptam: qualis in Deo citra dubium reperiri non potest. Ex hisce tamen duobus loquendi modis licet secundus magis communis, ac magis receptus videatur apud Scholasticos, & Patres: quorum testimonia aliqua refert Ruiz. primus tamen videtur mihi praefertendus, & retinendus propter sacram Scripturam; in qua passim tribuitur ira Deo absolute, & absque limitatione. Scriptura enim, in ijs praesertim, qua frequenter repetit, nequiquam ad sensum metaphoricum est derorquenda, cum sumi potest in sensu proprio; vt in praesenti facile potest, accepto vocabulo ira pro voluntate vindicandi, seu puniendi peccata: qua in Deo reuerà, & citra imperfectionem datur: estque pars praecipua iustitiae vindicativae. Quam proprie in Deo reperiri, infra disput. 37. quest. 3. statuemus cum Theologorum, & Patrum sententia communi.

QVAESTIO VIII.

An dentur, vel dari possint in Deo decreta efficaciter conditionata ex parte obiecti. Et quid de caeteris actibus ex parte etiam obiecti conditionatis.

85 **B**isariam vocari solet decretum conditionatum; primo ex parte actus; secundo ex parte obiecti solum. Decretum conditionatum ex parte actus dicitur, quod absolute non existit; existeret tamen, si poneretur talis conditio. Tale est decretum, quod Deus haberet conferendi gloriam Iudae, casu, quod decessisset in gratia; defacto vero non habuit, quia defuit ea conditio. Decretum autem conditionatum solum ex parte obiecti est, quod, cum existat absolute, versatur tamen circa obiectum conditionatum, hoc est, affectum sub hypothese aliqua circumstantia, seu conditione. Tale est illud, quo quis absolute decernit ingredi religionem, si suus pater consenserit, si incolumis è naufragio euaserit, vel si aliud euenerit. Igitur de decretis conditionatis ex parte actus dubium non est, quin Deo conueniant: cum constet fore, vt Deus innumera decreuisset, quae non decreuisset, si tales, aut tales subsisterent conditiones, quae non subsisterunt, De conditionatis solum ex parte obiecti est difficultas.

86 Vazq. 1. par. disput. 67. num. 21. existimat, huiusmodi decreta impossibilia esse in Deo. Quam sententiam latissime defendit Alarc. tract. 3. cap. 8. & sequentibus, enixè contendens, ne in voluntate quidem creatae esse possibiles affectus ex parte obiecti conditionatos. Id quod sensisse etiam Vazq. 1. par. disput. 83. num. 2. 1. & 1. 2. disput. 42. cap. 3. & 4. late conatur persuadere Alarc. pluribus tamen alijs eiusdem Vazq. discipulis refragantibus, qui opo-

positum suadere consentunt. In quo nobis non vacat immorari. Circa autem Alarc. pro sententia negante Deo dicta conditionata decreta Henr. lib. ult. de fine hominis cap. 4. num. 2. Mendocam, Augustinian. Quodl. quest. 7. scholas concl. 3. num. 13. & Molin. 1. par. quest. 14. art. 13. disput. 15. 17. & 18. Sed hi Doctores dumtaxat videntur rejicere decreta conditionata introducta à Thomistis tanquam necessaria ad hoc, ut Deus cognoscat veritates conditionatas, utpote quorum pleraque non possunt non esse ociosa, & indigna Deo: non item alia utilia, & Deo digna. Communis igitur Theologorum sententia est, non solum esse possibile, sed defacto etiam dari in Deo aliqua decreta conditionata ex parte obiecti. Ita Molina in Concordi à quest. 19. art. 7. disput. 1. Salas 1. 2. tract. 6. disput. 1. sec. 5. Soar. in Opusc. lib. 2. de Scientia futur. cap. 7. & proleg. 2. de Gratia cap. 8. Arrub. 1. par. disput. 45. cap. 4. Herice disput. 7. num. 39. Ruiz disp. 71. de Scient. sec. 7. & sequentibus, & disput. 8. de Volunt. sec. 7. Tann. disput. 2. de Deo quest. 10. dub. 3. Martinon disput. 14. sect. 9. Card. de Lugo tom. de Pœnit disput. 7. sec. 9. Ribaden. disput. 22. de Volun. cap. 3. Carmelit. Salmant. cum alijs Thomistis 1. par. disput. 9. Felix cum alijs Scotistis cap. 6. de Scient. diff. 2. Et plerique alij Scholastici, qui unanimi consensu docent, voluntatem, qua Deus vult, omnes homines alios fieri secundum Paulum 1. ad Timot. 2. conditionatam esse ex parte obiecti, prout videbimus in Tract. de Prou. disp. 40. q. 1.

Propositio I.

87

Decretum efficax conditionatum ex parte obiecti, & absolutum ex parte actus possibile est Deo.

Loquor indefinitè; quia modò non definitio, an Deus huiusmodi decretum conditionatum possit habere circa omne bonum conditionatum, vel tantum circa aliqua; de quo postea. Probobque propositionem imprimis; quia quemadmodum multa sunt obiecta conditionatè vera, atque ita cognoscibilia; sic etiam sunt multa obiecta conditionatè bona, atque ita amabilia, ut patet in ijs, quæ nos conditionatè amamus, quoties aliquid conditionatè pacificimur, aut promittimus, aut proponimus: quod passim fit in conuictu humano. Ergo sicut Deus obiecta conditionatè vera citra omnem controuersiam potest cognoscere; sic etiam dicendus est amare posse obiecta conditionatè bona.

88

Respondent Aduersarij, nullum esse obiectum conditionatè bonum, quod per actum voluntatis existentem absolutè amabile sit. Quia voluntas non potest ferri absolutè in id, quod bonum non est, sed esset, si poneretur conditio. Quemadmodum visus in id, quod actu non est coloratum, sed esset, si poneretur conditio, per visionem actu existentem ferri non potest. Vnde infert Alarc. neque in nobis esse possibilem affectum ex parte obiecti conditionatum. In contradibus enim, promissionibus, votis, & cæteris actibus humanis, qui conditionati dicuntur, ut summum reperiri affectum simplicem absolutum ex parte obiecti, qui virtute alium continet efficacem; quatenus ita afficit voluntatem, ut hæc citra du-

bium in affectum efficacem eiusdem obiecti proumperet, casu, quòd talis, aut talis poneretur conditio: quæ est doctrina Vazq. locis citatis. Ad exemplum autem scientiæ conditionatæ (quæ in Deo negari non potest) responderet Alarc. inter eam, & amorem conditionatum esse lacum discrimen. Nam scientia in obiecto conditionato veritatem absolutam habet, in quam ferri possit; quæ itat in connexionione conditionis cum conditionato. Amor verò non habet absolutam bonitatem, quia dicta connexio non apprehenditur ut bona voluntati: bonitas autem, quæ sub conditione proponitur non est absolutè, sed esset, si poneretur conditio; atque ita non est amabilis, sed esset. Sicut paries, qui non est illuminatus, sed esset, non est visibilis, sed esset.

Multa in solutione ista tanguntur, quæ specialiter egent examine. Incipio ab hoc potremo. Et primum suppono in sententia Societatis, ut Deus cognoscat veritates conditionatas, nullam opus esse connexionione antecedentis cum consequente: quia scientia, quam nos mediam vocamus, conditionatorum contingentium non est illativa, sed coniunctiua: quæ videlicet non iudicatur conditionatum tanquam quid illatum ex conditione, sed ut quid ei coexistitur, casu, quòd ipsa existat, prout supra disp. 28. q. 6. & 7. late explicatum est. Quòd si huiusmodi coexistentiam, seu coniunctionem conditionati cum conditione vocat Alarc. connexionem, imprimis malè loquitur. Deinde malè supponit, talem connexionem, quæcumque ea sit, esse absolutè, & de presenti. Nam in veritate conditionatè nihil est re ipsa absolutè, sed esset, si poneretur conditio; nec per scientiam conditionatam quidquam absolutum cognoscitur, ut vult Alarc., alioquin non conditionata, sed absoluta scientia esset. Qui enim iudicat, consenturum Petrum, si vocaretur, existentiam consensus Petri, siue eius coexistentiam cum vocatione iudicat, non quæ est, sed quæ esset, si existeret vocatio. Dici tamen solent nihilominus (quod forsitan fessit Alarc.) obiectum conditionatum absolutè, & de presenti esse verum, & cognoscibile; non quidem; quia aliquid eius sit absolutè, & de presenti; sed quia id, quod est conditionatè, per actum absolutè, & de presenti existentem iudicabile verè est. Quæ admodum existentia mea hodierna ab æterno dicitur fuisse vera, & cognoscibilis; non quia ipsa ab æterno fuerit; sed quia per actum ab æterno existentem ex tunc fuit verè iudicabilis, iuxta dicta etiam late supra disp. 27. q. 2. & 3. Igitur quòd contendimus impræsentiarum est, quemadmodum per actum absolutè existentem est cognoscibile obiectum, quod non est absolutè, sed esset sub hypothese conditionis, ita pariter sub eadem hypothese amabile esse. Cuius profectò nullum congruum discrimen adferri potest. Adde, malè negari ab Alarc. id, quod per scientiam conditionatam tangitur (quidquid sit illud) bonum, & amabile esse, & consequenter attingibile per conditionatum amorem: nam, quidquid est possibile verum, non potest non esse bonum saltem transcendentaliter; quòd satis est, ut sit amabile, uti fatentur omnes. Præterquam quòd lapsum est bonum insuper respectu ad cognoscendum, quo nihil desiderare potest Alarc. quomòdò sit amabile. Bonum quippe mihi est contentendam mihi esse gloriam, si habuero merita: quod certa fide, atque conditionata credo. Et quibus patet, penus negari ab Alarc. in nobis possibile.

possibiles esse actus ex parte obiecti conditionatos. De quo inferius plura.

90 Illud habet difficultatem, quod ipse Alarc. ex Vazq. desumptum opponit ab exemplo visus; qui certè in obiectum non illuminatum absolute per actum absolute existentem ferri non potest, quantumvis illud conditionati foret illuminandum. Tantumdemque in alijs potentijs ad obiecta sua comparatis euenire videtur. Vnde videtur pariter inferendum, neque voluntatem ferri posse per actum absolute existentem in obiectum non bonum absolute, sed conditionate duntaxat.

91 Docti quidam Recentiores, qui actus ex parte obiecti conditionatos tam in Deo, quam in nobis tuentur, respondent ad difficultatem, dupliciter posse esse obiectum conditionatum. Primo ita, vt bonitas eius ponatur pro conditione, vt, *Volo me interficere, id si esset bonum*. Secundò ita, vt res alia diuersa à bonitate ponatur, vt, *Volo ingredi religionem, si pater consenserit*. Et in primum quidem genus conditionati obiecti, planè fatentur, esse impossibile, quòd feratur voluntas per actum absolute existentem: quia, cum non sit bonum, sed esset, neque est obiectum voluntatis, sed esset. In quo, inquit, voluntas conuenit eum visu, & ceteris potentijs, quæ actualiter ferri nequeunt in id, quod non est eorum obiectum, sed esset, si poneretur conditio. In secundum verò genus obiecti conditionati, dicunt, benè ferri posse voluntatem per actum absolute existentem: quia in tali obiecto non est bonitas sub conditione, sed illud cum tali conditione representatur vt absolute bonum; atque ita sub eadem conditione potest amari, intendente voluntate ex vi sui actus, coniungere obiectum ipsum cum ipsa conditione.

92 Non capio. Arguo sic. Cum volo ingredi religionem, si pater consenserit, non moueor à bonitate, quam habet nudus ingressus religionis in se; sed à bonitate, quam habet vt vestitus circumstantia consensus patris. Est certum: quia aliàs absolute, & independenter à tali conditione mouerer, ac vellem ingredi religionem. Sed bonitas ingressus religionis vt tali circumstantia vestiti non est, sed erit, postea conditione. Ergo idem est, volo religionis ingressum, si pater consenserit, ac, volo religionis ingressum, si fuerit bonus ea bonitate, quam appeto, & quæ me mouet. Ergo nihil interest ad rem, quòd ponatur ex parte conditionis bonitas amanda in obiecto conditionato, vel aliud quidpiam. Et confirmari potest. Quia intellectus iudicans, Petrum censurum, si vocetur, non iudicat veritatem obiectiuam, siue existentiam consensus Petri, quæ absolute est, sed quæ erit ex hypothesi, quòd ponatur vocatio. Ergo nihil vetat, quòd voluntas amet bonitatem, quæ absolute non est, sed erit, si ponatur conditio; siue conditio sit ipsa bonitas, siue aliud quidpiam, vnde ea est oriunda.

93 Sret igitur, intellectum, & voluntatem in verum, & in bonum conditionatum absque limitatione prædicta optime ferri posse per actum absolute existentem: quantumvis visus pariter ferri non queat in coloratum, aut luci dum conditionatum, neque alia huiusmodi potentia in conditionatum obiectum. Etenim, præterquam quòd intellectus, & voluntas ob suam vniuersalitatem, & perfectionem plura, pluribusque modis possunt attingere, quam alia potentia inferiores, proprium intellectus est, posse facere hypothesen, sub quibus conditionate iudicet, quid foret,

aut non foret. Vnde voluntas, quæ ab intellectu dirigitur, conditionate item tendere potest in id, quod foret, aut non foret sub hypothesibus ab intellectu factis. Quæ hypothesen cum ab alijs potentijs sint prorsus alienæ, & modus tendendi in obiecta sua conditionate, seu sub hypothesi alienus ipsis quoque est. Sed est aduertendum, obiectum conditionatum quoad entitatem, vt sicque proinde non habens esse absolute, in ratione tamen obiecti eatenus posse, solereque dici absolute, quatenus actus absolute existentis aut intellectus, aut voluntatis obiectum est.

94 Obijcitur tamen contra dicta. Iste actus est impossibilis voluntati. *Volo me interficere, si id esset bonum*. Ergo obiectum, cuius bonitas ponitur in hypothesi, non est amabile à voluntate. Concesso modò antecedente. Nego consequentiam. Nam, si dictum obiectum à voluntate non est amabile, aliunde id habet quam; quia bonitas eius ponitur in hypothesi. Est clarum: nam & hic actus est pariter voluntati impossibilis. *Volo Mariam ducere, si esset dives*. In quo tamen non bonitas, sed aliud quidpiam ponitur in hypothesi. Tum actus hic possibilis est, defactoque datur sepius in voluntate. *Volo facere, quod petis, si mihi fuerit bonum*. Licet ponatur in hypothesi bonitas eius.

95 Quod vt declarem, integraque resolutioni quaestions æternam viam, suppono primò ex sententia communi, nullam voluntatem posse absolute, & efficaciter desiderare id, quod iudicat impossibile. Quia nequit voluntas totum suum conatum impendere ad ponendum id, quod iudicat, poni non posse. Quod de voluntate diuinæ certocertius est. Quæ quidem (quid quid sit de creatâ) ne simplici quidem desiderio ferri potest in impossibile iuxta doctrinam iam supra stabilitam q. 5. proposuit 4. Sunt autem hæc vera, loquendo tam de impossibili per se, quod tale est simpliciter, quam de impossibili per accidens, quod tale est ex suppositione, iuxta dicta ibidem.

96 Hinc suppono secundò, nec desiderio conditionato ex parte obiecti, & absolute ex parte actus posse voluntatem ferri efficaciter in bonum conditionatum iudicatum absolute impossibile, quale est illud, cuius conditio impossibilis iudicatur. Quia isto etiam genere desiderij impenderet voluntas totum suum conatum ad ponendum id, quod iudicat poni non posse; quod tamen ferri nequit facere, vt dictum num. preced. Etenim per desiderium efficax conditionatum etiam conatur voluntas, vt existat obiectum, licet non absolute, sed pro casu, quòd existat conditio, sub qua tale obiectum desiderat. Quòd fit, vt voluntas nequiquam tale desiderium habere possit, nisi, dum spes adest, quòd talis conditio est exitura; qualis adeste nequit, quando conditio iudicatur aut impossibilis per se, aut non exitura, & consequenter impossibilis per accidens, siue ex suppositione. Demonstrat id in nobis experientia quotidiana. Siquidem nemo serio, & ex animo valet cum altero contrahere sub conditione, de qua constat, esse impossibile, aut non futuram. Quis enim non rideret illum, qui sic contraheret cum altero, *Cyas ducam tuam si mihi uxorem, si fuerit mulier*. *Hunc librum tibi dono, si non esset scriptus*. &c. Ex quibus patet, eiusmodi desideria efficacia obiectorum de conditione impossibili non solum voluntati diuinæ, sed etiam creatæ repugnare. Qualiter diuinæ saltem (quid quid sit de creatâ) existimo repugnare etiam de-

fideria simplicia eorumdem obiectorum. Tamen si nec diuina; nec creata repugnent affectus alterius generis tendentes in eiusmodi obiecta; de quibus mox.

97 Ex his deprehendes, cur nequit voluntas affectu per verbum de presenti modi indicatiui significato ferri in obiectum conditionatum, cuius conditio exprimitur per verbum de praterito subiunctiui. E. g. *Absoluo te, si eses dispositus. Volo Mariam ducere, si esset diues.* Ratio enim est. Quia per verbum præsens modi indicatiui significatur desiderium, per prateritum autem subiunctiuium supponitur, conditionem significantam reuera non subsistere, atque adeo illam per accidens saltem esse impossibilem: desiderium autem tendere nequit in obiectum conditionatum, de conditione iudicata impossibili, vt explicatum est. Vnde rursus apparet, quod per verbum etiam subiunctiui, seu optatiui nostrum affectum significamus dicendo, *Absoluerem te, si eses dispositus. Vellem Mariam ducere, si esset diues;* actum, quem absolute, & de præsenti regulariter habemus in tali casu circa obiectum conditionatum, non esse affectum desiderij adhuc simplicis, sed affectum peculiaris naturæ, prout exponemus proposit. 7. Qui quidem affectus, licet in se formaliter non sit efficax; (quia solus affectus desiderij potest esse talis); virtute tamen dicitur desiderium efficax eiusdem obiecti continere; eique subinde quoad moralitatem, & imputationem æquiualeat, vt bene docuit Vazq. supra. Quia ita afficit, atque disponit voluntatem, vt hæc circa dubium in desiderium efficax eiusdem obiecti prorumperet, si conditio, sub qua illud placet, non cerneretur impossibilis per se, aut per accidens. Ita enim per talem actum voluntas ad tale obiectum sub tali conditione afficitur, vt non per ipsam, sed per conditionis impossibilitatem ster, quominus efficaciter illud hic, & nunc velit, seu desideret. Vtrum autem huiusmodi affectus virtualiter solum, & æquiualeat efficax, sit ex parte obiecti absolutus, vt docent Vazq. & Alarc. vel potius conditionatus, in eadem propositione. 7. determinandum est. Dixi, dum ita pronunciamus, *Hoc facerem, aut hoc vellem, si esset talis conditio;* regulariter nos habere affectum prædictum. Quia fieri potest, vt illud non habeamus. Nimirum, si dicta verba merè recitauerit, speculatiueve proferamus ad denotandum non actum, quem de præsenti habemus, sed præcisè, quem haberemus, si daretur conditio. Quo casu nihil nobis de præsenti imputabitur. Sicut nec, cum affectum alterius sub aliqua conditione futurum simili modo loquendi significamus.

98 Suppono tertio, quando conditio, seu circumstantia, sub qua aliquod obiectum placet, iudicatur, iudicioque supponitur iam absolute existens, siue purificata, nequaquam posse voluntatem per affectum conditionatum in huiusmodi obiectum ferri sub tali conditione. Quia bonitas talis obiecti erunda ab ipsa conditione iam non est bonitas conditionata, sed absoluta; atque ita non conditionati, sed absoluti affectus obiectum est: idemque est, quando conditio iudicatur necessario extitura. Demonstrat hoc etiam ipsa experientia. Quia nemo vnquam sanæ mentis ita contraxit. *Librum, quem scripsi, dabo tibi, si scriptus est. Tuum equum album emam, si fuerit albus. Si cras sol fuerit in celo, Romam ibo.* &c. Itaque desiderium conditionatum, præsertim efficax, neque esse potest de obiecto, cuius condi-

tio iudicatur per se impossibilis; nec de obiecto, cuius conditio iudicatur iam absolute deficiens, atque adeo per accidens impossibilis; nec de obiecto, cuius conditio iudicatur iam absolute existens, aut necessario extitura ob rationes dictas. Consequitur ergo, vt tantum possit esse de obiecto, cuius conditio iudicatur possibilis, indifferensque ad existendum, & non existendum. Ob id namque in conuictu humano contractus conditionati suspensionem tenent voluntatem contrahentium in ordine ad effectum per illos intentum, donec constet de purificatione conditionis, aut de eius defectu.

Itaque, vt voluntas per desiderium conditionatum tendere possit in obiectum aliquod, prout subest alicui conditioni, seu prout connotans illam, necesse imprimis est, hypotheseim de tali conditione præire, factam scilicet ab intellectu per simplicem apprehensionem hypothesis constitutum. Deinde est necesse, præire iudicium de præcisâ possibilitate talis conditionis; & non præire iudicium vel de illius existentia, vel de illius necessitate per se, vel per accidens existendi; neque iudicium vel de illius non existentia, vel de illius necessitate per se, vel per accidens non existendi. Quæ omnia ex dictis satis sunt nota, His ita positis pergo ad reliqua.

Propositio. 2.

Deus nihil potest efficaciter, & conditionate decernere, nisi sub conditione iudicata possibili, in differenteque ad existendum, & non existendum.

Constat ex dictis. Quia sub conditione quoquo modo impossibili, aut necessaria in sua existentia ne voluntas quidem creata potest quidpiam efficaciter desiderare, seu velle desiderio conditionato, vt vidimus.

Sed hinc contra propositionem sequi videtur, nullum omnino posse Deum habere decretum conditionatum ex parte obiecti. Quia nullum est obiectum conditionatum, de cuius conditione Deus planè non iudicet, eam absolute existere, aut absolute non existere pro sua mensura. Certè, si nos certam, & claram, omnium euentuum notitiam haberemus, nihil decerneremus sub conditione; imo nec possemus decernere tali notitia instructi. Decernimus tamen, quia videntes esse posibles circumstantias, sub quibus nobis obiecta placent, nescimus, an sint futura, vel non futura. Sicque, vt si forsan fuerint, quid pro tali casu velimus, conditionate determinamus: qui modus cognoscendi, seu potius ignorandi euentus longè abest à Deo. Hoc argumentum bene probat, Deum ex indigentia notitiæ de existentia circumstantiæ non cogi, vt nos ad decernendum conditionate, quod alias sub tali circumstantia oportet decernere: posset enim illud absolute, vt subest tali circumstantiæ, decernere ductus per scientiam absolutam de existentia ipsius circumstantiæ, aut abstinere à decreto; si videret, circumstantiam non extituram. Non tamen probat, non posse Deum decernere conditionate obiectum antecedenter ad notitiam de existentia, aut non existentia circumstantiæ, seu conditionis, ductum per aliam notitiam præuiam de possibilitate, & contingentia ipsius circumstantiæ, sicut ac per eius hypotheseim. Quæ admodum enim quod

quod Deus nequeat absolute decernere rem, quam absolute iam videt existere, vel non existere, ductus visione ista absoluta de rei existentia, aut non existentia, non tollit, posse eum illam absolute decernere ductum scientia alia anteriori de eiusdem rei possibilitate. Ita, quod nequeat Deus rem conditionate decernere sub conditione, quam iam videt aut existentem absolute, aut non existentem, ductus huiusmodi visione, siue notitia; non tollit, posse eum rem ipsam sub eadem conditione decernere conditionate ductum alia scientia anteriore de possibilitate, & contingentia ipsius conditionis. Cernere id ipsum licet in promissionibus, conuinationibus, aliisque huiusmodi actibus conditionatis; qui quidem aque, ac decreta conditionata, repugnant Deo prout videntur iam absolute existentiam, aut non existentiam conditionum: quia eadem de his, ac de decretis ratio est, vt perpendiculari notum fiet. Et tamen, vt ex sacris Scripturis constat, multa Deus conditionate promisit, comminatus est, & precepit, siue consuluit. Aliterque id subinde non potuit prestare, nisi ductus notitia preuia de sola possibilitate, & contingentia conditionum.

102 Sed posset quispiam adhuc instare. Prædictum Dei decretum conditionatum videri prorsus inutile, & nugatorium. Nam, qui plane, & aperte cernit conditionem absolute existentem, aut absolute non existentem, perperam vtens scientia anteriore de contingentia ipsius conditionis videtur determinationem anteuertere, decernens rem conditionate cum periculo frustrandi, seu casum faciendi conatum suæ voluntatis; cum posset, expectata alia notitia, decernere rem absolute, vt subeū tali conditioni, seu circumstantiæ, si ea existit absolute, aut, si absolute non existit, potius abstinere a decreto; quandoquidem, vt ponimus, res non placet, nisi vt affecta conditione, seu circumstantia ipsa. Respondeo, neutquam esse inutile, aut nugatorium dictum decretum. Sicut nec sunt alij actus conditionati Dei, quorum conditiones Deus videt aut existentes absolute, aut non existentes, nimirum promissiones conditionate, comminationes, precepta, exhortationes, & consilia conditionata. Vti enim actus isti facti ex notitia de sola possibilitate, & contingentia conditionum (quo solum pacto seruo, & ex animo fieri possunt) multas secum utilitates adferunt ad hominum gubernationem; tametsi sæpe non consequantur effectum, ad quem diriguntur natura sua, ita decretum conditionatum multas pariter utilitates ad eandem gubernationem potest adferre, de quibus infra; tametsi sæpe non sortiantur effectum, quem intendit directè: quia non purificatur conatio. Quo casu dici non potest frustrari, aut cassari, loquendo proprie, conatus eius; quia non est conatus absolute, sed conditionatus, nempe pro casu, quo subsistat conditio, non item pro casu, quo non subsistat. Et quidem, sicut decreta humana conditionata concepta prius tempore, quam sciatur, num sit ponenda conditio, aut secus, intuitu non sunt, sed multa commoda adferunt in humano conuictu, etiam, quando integrum erat, illa suspendere, donec sciretur, num conditio erat exitura, vel secus. Ita decreta diuina conditionata concepta prius natura, quam sciatur, num sit exitura conditio, aut non exitura, non sunt inutilia censenda: quia, quod inter homines præstat ad rem prioritas temporis, sola prioritas na-

tura valet prestare in Deo, vt in similibus casibus sæpe contingit.

Sed rursus præterea instari potest. Idcirco 103 Deus ductus iudicio de impossibilitate conditionis non potest conditionate desiderare obiectum; quia desiderium quoduis de re iudicata impossibili per se euadit irritum, & inane, atque necessario frustrandum desiderato effectu. Sed eiusdem repugnantia est in Deo, concipere desiderium frustrationi expositum, ac, concipere desiderium necessario frustrandum. Ergo nec potest Deus ductus iudicio de possibilitate, & contingentia conditionis conditionate desiderare obiectum, exponendo, vt reuerè exponeret, suum desiderium periculo non consequendi effectum defectu talis conditionis, quod esset exponere illud frustrationis periculo. Nego maiorem absolute. Nam Deus non propterea nequit conditionate desiderare obiectum sub conditione iudicata impossibili quia tale desiderium per se, & necessario cariturum est absolute desiderato effectu. Sed quia tale desiderium suapte natura ex vna parte est conatus tendens ad dandam existentiam obiecto; ex alia vero ad id omnino est impotens, & inutile; cum supponat, obiectum esse absolute impossibile. Quæ duo compati nequeunt in eadem natura. Conatus quippe ad aliquid impossibile supponens illud esse impossibile implicatorius est: quia est essentialiter frustraneus, ex proprioque conceptu excludens potentiam ad id, ad quod est conatus. Cum tamen de conceptu conatus sit, aut talem potentiam habere, aut saltem illam non excludere. Itaque hæc est ratio legitima, cur nulla voluntas per desiderium adhuc simplicem tendere potest in obiectum iudicatum impossibile vt tale. Non quia desiderium de obiecto absolute impossibili defectio est cariturum effectu. Hoc enim desiderio simplici, & efficaci conditionato etiam diuino non repugnat, vt ex dictis est notum. Quibus proinde desiderijs neque repugnat, esse exposita periculo, seu contingentia non consequendi absolute effectum, vt liquet.

Ex quibus palam deprehendes, cur, repugnante desiderio de obiecto indicato absolute impossibili non repugnet desiderium de obiecto iudicato possibili. Quia nimirum hoc non est inutile, sicut illud, suapte natura ad causandam existentiam obiecti: cum possit mouere desiderantem ad ponenda media pro illo obtinendo: quod alterum prestare non potest. Qui enim aut absolute, aut conditionate desiderat, quod, iudicat, se posse obtinere, ex tali desiderio moueri potest ad apponenda media pro illo obtinendo. Vti Deus ex desiderio, aut simplici, aut conditionato salutis possibilis Iudæ mouebatur ad conferenda ei auxilia, quibus conuerti posset. Si quis tamen desideraret simplici, vel conditionato effectu, quod iudicabat impossibile, inde ad ponenda media pro eo obtinendo moueri profecto non posset. Quia, sicut non potest voluntas intendere efficaciter, & absolute id, quod iudicat impossibile: ita nec potest absolute illud per media apposita procurare.

Stat itaque firmum, neque diuinam, neque creatam voluntatem posse aut absolute, aut conditionate desiderare obiectum iudicatum absolute impossibile vt tale; quale est illud conditionatum, cuius conditio impossibilis iudicatur: pariter enim non potest non ipsum iudicari impossibile, vt subest tali conditioni, qua ratione attingendum est per desiderium conditionatum. Quod

æquè est verum, siue per se, siue per accidens impossibile iudicetur prædictum obiectum, iuxta superius dicta. Cum tamen bene possit quævis voluntas desiderare obiectum quoduis iudicatum possibile, siue illud sit absolutum, siue sit conditionatum, cuius conditio iudicatur possibilis, & ipsum consequenter obiectum, prout subest tali conditioni.

Propositio 3.

106 Possibilitas cognita conditionis, sub qua potest Deus conditionatè quidpiam decernere, non solum metaphysica, aut physica, sed etiam moralis esse debet.

Ratio est in promptu ex dictis. Quia cum moralis impossibilitas fere æqualeat metaphysicæ in ordine ad praxim, quatenus nunquam ad existentiam peruenit, quod est moraliter impossibile, sed semper, & infallibiliter deest: nequit decretum de obiecto conditionato sub conditione iudicatà moraliter impossibili non esse suapte naturà inutile, & inane relatè ad praxim, atque adeò prorsus nugatorium, & indignum Deo. Quia ex vnà parte est conatus naturà suà tendens ad dandam existentiam obiecto; ex alià verò naturà etiam suà fert secum moralem impossibilitatem concurrenti ad illam, quatenus eisdem obiecti moralem impossibilitatem suà ipsà naturà supponit, supponens esse moraliter impossibilem conditionem, sub qua vult illud. Quo fit, vt prudenter saltem, & cordatè à nulla voluntate concipi possit. Vide id in nobis, quorum si quis ita serio, & ex animo decerneret, si pacisceretur, *Mille aureos dabo tibi, si fuero Papa. Templum Martiri edificato, si fuero Rex. Filiam tuam ducam uxorem, si in filium me Rex adoptauerit.* Ludibrio sane à cæteris exciperetur; stultusque reputaretur: cum tamen talium decretorum, siue contractuum conditiones moraliter solum sint impossibiles. Dixi, prudenter saltem, & cordatè à nullà voluntate posse talia decreta concipi. Quia existimo, ne physicè quidem posse. Æquè enim repugnat, quòd tendat per desiderium voluntas in id, quod iudicat moraliter impossibile; ac, quòd tendat in id, quod iudicat impossibile metaphysicè. Siquidem moraliter impossibile, et si non simpliciter, & per se, per accidens tamen, siue ex suppositione est metaphysicè impossibile, quatenus semper supponitur non extitutum.

Propositio 4.

107 Non omnia obiecta conditionata de conditione possibili possunt decerni à Deo; sed ea solum, quorum decreta honestam aliquam vtilitatem afferunt secum. Decreta quippe huiusmodi vtilitate vacua, tanquam otiosa, & inania, atque adeò prorsus impossibilia sunt releganda à Deo.

Propositio est certissima. Quia Deus nihil potest velle inutiliter, & in honestè: cum ad summam eius perfectionem pertineat, honestè semper, & vtiliter operari, vt est notissimum. Solum est dubitabile, quænam decreta conditionata honestam vtilitatem secum adferre censenda sint. Quænam verò non item.

Dico, ea talem vtilitatem secum adferre, quæ commoda aliqua adferunt consentanea prouidentia diuinæ. E. g. Ponamus, voluntatem illam, qua Deus vult, omnes homines saluos fieri, iuxta Apost. 1. ad Tim. 2. esse decretum conditionatum, & efficax, vt sentiunt plerique Theologi, quo Deus cunctis hominibus vult dare gloriam, si per ipsos non steterit, vel si decesserint in gratia. Ecce commoda prouidentia Dei consentanea, quæ ex tali decreto sequuntur. Per illud enim imprimis eximie manifestatur amor Dei erga homines, & vehementia desiderij, quod habet, quantum in se est, de salute omnium. Deinde nouo quodam titulo firmatur promissio, qua Deus cunctis in gratia decedentibus promittit gloriam; *Vt per duas res immobiles, quibus impossibile est, mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus;* vt ait Paulus in simili ad Hebræ. 6. Sic enim non solum obligatione promissionis, sed etiam efficacità decreti habemus nobis Deum antedecenter deuinctum ad conferendam nobis gloriam, si per nos non steterit. Præterea promissio ipsa per dictum decretum sincerior, & purior euadit, ab omnique specie fictionis, & simulationis detergitur. Nam licet ad verè, & validè promittendum necesse non sit, quòd promittens simul decernat efficaciter id, quod promittit; quia propositum implendi promissum, comitans promissionem ad eius essentiam non requiritur; dummodò adsit animus se obligandi ad exequendum, quod promittitur, & consequenter ad volendum efficaciter exequi illud: quia tamen regulariter, conaturaliterque tale propositum, seu decretum solet comitare promissionem; idque subinde verba promissionis denotant communi hominum æstimatione: nequit non diuina promissio magis immunis ab omni fictione, magisque conaturalis euadere, si, dum Deus cunctis hominibus sub conditione gloriam promittit, simul sub eadem conditione proponat, decernatque efficaciter illam dare. Quæ sanè commoda, & similia non prouenirent, si voluntas, quam Deus habet saluandi omnes, desiderium esset simplex salutis eorum. Cum tamen e contra vtilitates etiam talis desiderij in dicto decreto efficaci conditionato saluandi omnes reperiantur. Pari ratione, quoties Deus aliquid promittit, committitur, præcipit, aut consulit, vt sæpe in Scripturà cernitur, non sine similibus commodis decretum conditionatum, & efficax eisdem obiecti adstrui poterit; & vniuersim, quotiescumque ex tali decreto vtilitas aliqua similis consona prouidentia diuinæ, & digna Deo deprehendatur prouentura.

An verò, quoties nulla huiusce generis vtilitas, siue commoditas ex decreto conditionato cernatur prouentura, confestim illud tanquam inutile, & inane, atque adeò Deo impossibile damnandum sit, non est facile determinare. Sicut nec regulam certam præscribere ad discernendum, quando huiusmodi decreta, aliàs de conditione possibili, tanquam otiosa, & inhonesta sint reiicienda à Deo. P. Soar. proleg. 2. de Gratia cap. 8. n. 22. & sequentibus, quem docti Recentiores sequuntur, ait, quoties conditio obiecti conditionati à solo Deo ponenda est independentem ab arbitrio creato, nulla tenus tale obiectum posse à Deo sub tali conditione decerni: quia tale decretum esset vanum, frustraneum, & otiosum. Quo iure asserit, nequiquam decreuisse Deum penitentiam Tyriorum, & Sidoniorum, quam Christus prædixit Math. 11. sub conditio-

ne, quod in Tyro, & Sydona ab ipso facta fuissent virtutes. Mouetur primò: quia perperam, & nugatoriè decerneret Deus aliquid sub conditione à se ponenda, decernens simul absolutè eam non ponere. Secundò: quia per huiusmodi decretum Deus ex vnà parte esset paratus ad exequendam rem decretam, ex alià verò non esset: quandoquidem pendente conditione à se solo, neque hanc, neque rem decretam exequeretur.

110 Me verò rationes istæ ad assertionem P. Soar. non mouent. Non prima: quia non minùs est nugatorium decernere aliquid sub conditione absolutè præuisa non exitura, quam absolutè decreta non exitura. Et tamen, etsi Deus absolutè præuideat, non exituram conditionem pendente ab arbitrio creato, antecedenter tamen ad talem præuisionem bene potest aliquid sub ipsa conditione præui à vt possibili decernere, vt ex dictis hætenus constat: & ipse Soar. fatetur. Ergo, etsi Deus absolutè decernat, vt non existat conditio à solo suo arbitrio dependens; antecedenter tamen ad hoc decretum bene potest sub conditione ipsa præcognitã vt possibili, & contingente aliquid aliud decernere conditionatè. Quod enim in nobis antecessio temporis ad rem præuare potest, in Deo antecessio naturæ præstare valet, vt supra n. 102. notabam. Constat autem, nos sæpe serio, & vtiliter decernere aliquid sub conditione à solo nostro arbitrio oriundã antecedenter ad tempus, in quo purificanda est illa, vel secus; vt, si quis ita proponat. *Si vesperi è domo exierim, amicum inuisam. Si me ad scribendum deturmuauero, à te calamum petam.* &c. Nec ratio lectuclia adducta à Soar. me mouet. Quia, sicut antecedenter ad præuisionem de non existentia conditionis oriundã ab arbitrio creato per decretum conditionatum potest Deus esse paratus ad efficiendam rem decretam; tametsi in sensu composito cum tali præuisione iam paratus dici non possit: quia, tali præuisione supposita, est iam impossibile obiectum dicti decreti. Ita pariter, etsi Deus nequeat dici paratus ad efficiendam rem conditionatè à se decretam sub conditione à solo suo arbitrio pendente, postquam absolutè decreuit talem conditionem non ponere: antecedenter tamen ad hoc decretum obolutum non est, cur non possit dici per illud conditionatum paratus: quia pro illo signo antecedente possibile, & contingens est, vt purificetur conditio; sicque res sub illa decreta perueniat ad executionem.

111 P. Ruiz locis citatis n. 86. duplex genus decretorum conditionatorum distinguit. Alia vocat merè conditionata, quæ nimirum neque formaliter, neque virtualiter continentur in aliquo decreto absoluto. Qualia forent, inquit, omnia decreta, quæ non pertinerent ad regimen actualiter exercendum in aliqua differentia temporis, vt, si Deus decerneret, quæcumque futura essent ex hypothesi, quod ipse alios Mundos crearet. Alia vocat decreta mixtè conditionata, id est, contenta in decreto aliquo absoluto, & vniuersali, ob idque pertinentia ad regimen actualiter, & absolutè exercendum. Qua ratione, ait, Deus decreuit Adamum in Paradiso retinere, si non peccaret; & Iudam in Apostolatu, si fur, & proditor non esset; tum omnes homines saluare, si legem seruauerint; & alia huiusmodi. Et de his quidem decretis asserit, possibile esse Deo, & plura in ipso reperiri defacto. Quod probat. Quia ad rectam gubernationem, melioremque prouidentiam pertinet, multa decreta huius generis conti-

nerè. Qualia continentur, inquit, in legibus vniuersalibus, in promissionibus, in comminationibus, in aliisque prædictionibus conditionatis, quas passim legimus in Scripturâ. De alijs verò decretis merè conditionatis vniuersaliter asserit, impossibile esse Deo. Quod probat primò: quoniam, supposita scientiã visionis de non futuriore conditionum, inutile esset, & otiosum quoduis decretum purè conditionatum; antecedenter autem ad talem præuisionem esset præmaturum, intempestiuum, & superfluum. Secundò: quia decretum purè conditionatum de re non futurã absolutè, nihil conferret ad vniuersi gubernationem; proindeque esset otiosum. De re verò absolutè futura esset superfluum: cum satis sit absolutum decretum, vt illa absolutè ponatur. Tertio: quia, si Deus cuncta decerneret conditionatè, antequam absolutè, nullum decretum absolutum haberet liberum; quia decreta conditionata cum conditionibus purificatis prorsus auferrent libertatem absolutorum. Vnde rursus inferri censet, fore Deum necessitatum ad dandam gratiam efficacem intuitu boni vsus eius. Hæc Ruiz latius.

Sed mihi profectò non placet. Primò; quia 112 non satis explicat discrimen inter decreta purè, & mixtè conditionata, nec continentiam, quæ dicit, alia contineri in absolutis, alia non item. Secundò; quia prima, & tertia ratio, quibus tanquam impossibile a reijcit decreta purè conditionata, si quid probant, de cæteris etiam omnibus probant, impossibile esse, Ob id enim primam contra omne conditionatum decretum obicimus nos, atque deluimus supra n. 102. Tertia verò materiam tangit in Tractatu de Prouidentia agitandã; vbi videmus, quomodò decretum conditionatum purificatã conditione transeat in absolutum; quoniam aliud absolutum sit necessarium; & quomodò hoc, casu, quod detur, liberum euadere possit non obitante priore. Tertio non placet; quia in secundã ratione ad idem assumptum adductã non satis probat, cur decreta purè conditionata sint otiosa, & superflua. Si enim talia censenda sunt, quæcumque nihil commodi adferunt ad prouidentiam Dei absolutam, vt bene docet Soar. supra num. 10. quia, quod absolutè ad nihil est vtile, eo ipso formalissimè otiosum est quoad esse absolutum. Supererat adhuc probandum id, quod etiam prætermisit ipse Soar. decreta, quæ titulo otiositatis reijciuntur à Deo, (sive eã purè conditionata, sive aliter nomines), nihil omnino conferre ad prouidentiam Dei absolutam; quod non est facile probatu, vt innuebam supra.

113 Ratio difficultatis est. Quia nullum est decretum conditionatum obiecti aliàs honesti, & de conditione possibili, quod non sit vtile saltem ad hoc, vt Deus suam libertatem exerceat, vt habeatque nouam quamdam, & absolutam veritatem, quam cognoscat, & amet, & possit reuelare creaturis, vt cognoscatur, & ametur ab illis: vt habeat etiam materiam nouam, propter quam ab ipsis creaturis laudari possit. Si enim Deus nouã laude, & gloriã dignus efficitur, quod liberè ponit in natura rerum lapillum; cur non, quia liberè ponit decretum excedens lapillum in perfectione, quantum exercitium liberum vitæ diuinæ excedit creaturam vilissimam? Est etiam vtile quoduis decretum conditionatum ad infinitas denominationes extrinsecas ex illo cum cæteris entibus pullulaturas à Deo etiam, & creaturis cognoscibiles, & amabiles. Quæ sanè vtilita-

res abundè sufficere videntur, ne vllum decretum conditionatum titulo otiositatis præcisè relegetur à Deo.

114

Dicendum tamen nihilominùs est, multa eo titulo præcisè venire releganda. Quoniam otiositas vituperabilis actus non excludit utilitatem, quam actus secum fert essendi, & exercendi potentiam, cuius est actus, & terminandi sui cognitionem, & fundandi denominationes extrinsecas, quæ à coexistentià cum ipso participant cætera entia. Alioquin nullus actus humanus esset possibilis otiosus, & titulo otiositatis vituperabilis; cum nullus possibilis sit, qui prædictas utilitates secum non ferat. In eo igitur consistit vituperabilis otiositas actus, quòd nihil prorsus præstet ille in ordine ad finem, ad quem secundùm naturam, aut secundùm rectam rationem est ordinatus; quidquid ad alios præstet. Cùm ergo infinita sint excogitabilia decreta Dei conditionata, quæ neque ad executionem sui obiecti, quæ est finis, ad quem ordinantur secundùm naturam; neque ad aliam finem honestum quidquam omnino præstent. Conscitur ea omnia superuacanea, & otiosa, atque adeò impossibilia esse Deo; quantumvis ex suo conceptu inseparabiliter ferant secum utilitates essendi, exercendi Dei voluntatem, terminandi sui cognitionem, cæteris rebus coexistenti, & alias huiusmodi, quæ prauis, & bonis actibus communes sunt: ac proinde per se præcisè non possunt facere honestum actum, abstergendo eum à turpitudine otiositatis: qua semel stante, iam non manet ipse apta materia laudis Dei, neque aptum obiectum amoris. Vnde patet discrimen eius à creatione lapilli; quæ & finem, ad quem ordinatur, & alios honestos assequitur; ac proinde non est otiosa. Quæ cum ita fiat, obiter colligo, solum titulum exercendi libertatem diuinam, nisi alijs adsint, satis non esse ad eximendum Dei volitionem ab omni nota otiositatis: nisi fortasse talis volitio suapte naturà ad eum dumtaxat finem sit ordinata.

115

Ex quibus omnibus palam est, quam decreta conditionata titulo otiositatis præcisè sint releganda à Deo: qualia sunt haud dubiè penè omnia, quæ excogitari possunt circa obiecta conditionata futura à Deo, aut etiam à creaturis in alijs Mundis possibilibus ex hypothesi, quòd Deus illos crearet: vix enim erit aliquid huiusmodi excogitabilium decretorum, quod omni utilitate honesta non careat; vt bene argumentantur nostri contra Thomistas ponentes in Deo tot conditionata decreta, quot sunt veritates conditionatae ab ipso cognoscibiles: quasi hæc nisi in huiusmodi decretis ab ipso cognosci non possint. De quo egimus supra disput. 28. quæst. 7.

Propositio 5.

116

De facto multa dantur in Deo decreta efficacia conditionata ex parte obiecti. Infinita tamen sunt conditionata obiecta, quæ Deus de facto non decreuit conditionatè.

Priorem partem propositionis probant imprimis loca Scripturæ, quibus Deus sub conditione promittit, aut comminatur aliquid, aut etiam præcipit, vel consulit. E. g. Gen. 4. Si

benè egeris, recipies. Isai. 30. Si conuersus fueris, & ingemueris, saluus eris. Math. 6. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester caelestis delicta vestra. 1. ad Tim. 2. Vult omnes homines saluos fieri. Subintellige, si per ipsos non steterit. Ioan. 13. Si non laueris, non habebis partem mecum. Isai. 1. Si volueritis, & audieritis me, bona terra comedetis; si autem nolueritis, neque audieritis me, gladius deuorabit vos. Genes. 18. Si inuenero in Sodomis quinquaginta iustos, &c. Deuter. 11. Si ergo obedieritis, &c. Exodi 21. Si emeris seruum Hebraeorum, sex annis seruiet tibi, &c. Si rixatus fuerit viri, &c. Si bos cornu percusserit virum, &c. Huiusmodi enim promissiones, comminationes, & leges conditionatae, aliaque, quæ passim occurrunt in Scriptura sacra, sufficientissimè significant, habere Deum decreta, sine quibus illæ nec tam immunes ab omni specie fictionis, nec tam connaturales euaderent, nec tot honesta commoda secum ferrent iuxta id, quod notabamus num. 108. Accedit, quòd huiusmodi conditionata decreta non parum videntur perficere, prouidentiam diuinam, Quod satis est, vt asseramus, ea de facto dari in Deo, cui perfectissimum atque ipsi decentissimum prouidendi genus debet de facto attribui iuxta doctrinam stabilitam disput. 32. quæst. 3.

Iam verò secunda pars propositionis ex dictis notissima est. Constat enim, obiecta conditionata de conditione quouis modo impossibilia, & ea, quorum decreta otiosa forent, quæ eisdem infinita sunt, de facto non decerni à Deo: cum neque possint. Quibus adde ea obiecta conditionata, quæ licet physicè possint à Deo decerni, moraliter tamen non possunt, quatenus, si illa Deus decerneret, non operaretur honestissimè, prout ex morali necessitate tenetur operari iuxta doctrinam nuper commemoratam.

Porrò, quæcumque in præcedentibus dicta sunt tum de desiderijs conditionatis generatim, tum de decretis Dei conditionatis volutiuis speciatim; quæ affectus sunt prosecutionis tendentes in bonum; pariter, sua proportionem seruata, dicenda veniunt de affectibus oppositis fuga conditionatis tendentibus in malum; nempe de fugis specialibus conditionatis, quæ desiderijs opponuntur, & de decretis Dei volutiuis conditionatis, quæ decretis volutiuis opposita sunt. Quæ quia facile possunt ab vnoquoque applicari, nobis in hoc morandum non est.

Propositio 6.

Possibilis est etiam Deo, de facto, que in eo sæpe datur affectus ille, quem velleitatem vocant, per verbumque optatiui modi significari solet, de quo mentionem fecimus supra num. 97.

Ita sentiunt Salas, Lugo, & plerique alij ex commemoratis supra num. 86. pro secunda, & communi sententià. Ratio autem est. Quia huiusmodi affectus honestissimus, vtilissimus, & vale consono ad prouidentiam Dei esse potest; utpote quo eximè ostentatur bonitas Dei, eiusque erga homines charitas, & alia attributa. Cùm enim affectus iste, etsi formaliter, & essentialitè sit simplex, virtualiter, & æquivalenter, siue

sive affectus sit efficax in ordine ad imputationem, vt loco citato dicebamus: consequitur, quoties affectui efficaci conditionato non datur locus: quia conditio, sub qua appetendum est obiectum iudicatur impossibilis, iuxta doctrinam in superioribus statutam, tunc congruentissimè per istum eius vices suppleri.

120 Hoc igitur genere affectus, arbitror, amare Deum impunitatem Peccatorum, & gloriam Reproborum, etiam, postquam eos videt supplicio, & damnatione dignos: quia, quantum de se est, vellet eos non punire, neque damnare, si, suppositis eorum peccatis, id fieri posset, seruata æquitate suæ iustitiæ. Quocirca ratione huius affectus, quem Deus, dum punit homines, habet, verificatur potissimum, quod sæpe dicunt Patres, Deum scilicet coactum à Peccatoribus ferri ad eorum punitionem. Hoc etiam pacto censendus est Deus, postquam videt homines lapsos in scelere, velle, vt non lapsi fuissent, si id fieri posset, & alia huiusmodi obiecta: quorum amor citra dubium æquialenter, & affectuè, seu quoad impurationem efficax, honestissimus, atque dignissimus est Deo. Vt planè innotescat, semper, & quauis facta suppositione, oprare eum, quàm efficaciter est possibile, iustitiam, & salutem hominum, & vniuersim bonum suarum creaturarum, atque etiam gloriam sui nominis ex talibus bonis oriendam.

Propositio 7.

121 Affectus, quem velleitatem vocant, conditionatus est ex parte obiecti. Diuersusque à cæteris omnibus ex suo peculiari modo tendendi.

Prior pars huius propositionis ostenditur. Quia, dum Deus e. g. isto genere affectus amat Damnatorum gloriam, non amat eam præcisè quoad bonitatem, quam habet secundum substantiam: vt sic enim nihil obstat, quominus eam efficaciter desideraret: atque ita amor eius non virtualiter solum, sed formaliter esset efficax. Nequit enim esse affectus voluntatis efficax solum virtualiter, nisi, quando habet obiectum impediens affectum efficacem formaliter, quem voluntas, nisi illud adefset, conciperet vt presentis dispositionis. Igitur Deus isto genere affectus gloriam Damnatorum amat quoad bonitatem, quam participaret à circumstantia iam impossibili defectus vel dignitatis poenæ, quam Damnaati supponuntur habere, vel æquitatis diuinæ iustitiæ, quæ secum necessariò fert talem poenam, eius dignitate supposita. Est certum. Pergo. Sed talis circumstantia, qua ratione ad bonitatem gloriæ amatam conducit, non iudicatur à Deo absolutè esse, vel fore in casu supposito; cum sit in eo circumstantia impossibilis; sed tantum apprehenditur in hypothesi. Ergo affectus tendens in gloriam, vt subest tali circumstantia, nequit non esse ex parte obiecti conditionatus, neque absolutus esse potest. Patet consequentia. Quia, vt ex se, & ex dictis in præcedentibus satis est notum, non potest non esse affectus voluntatis conditionatus, quoties tendit in obiectum, vt subest alicui circumstantia, non absolutè iudicata, sed tamen apprehensa in hypothesi.

122 Posterior autem propositionis pars proba-

tur. Quia differentia dicti velleitatis affectus à gaudio, & ab amore stricto ex se est satis nota. Siquidem nec tendit in bonum, quia bonum est præcisè, vt amor strictus; nec in bonum, quia existens est, vt gaudium. Differre autem eum à desiderio conditionato, (cui magis videtur assimilari, vt pote quadamtenus tendens in bonum vt existat, siue vt existeret), inde etiam apparet: quia desiderium conditionatum, vt in præcedentibus vidimus, supponit esse possibilem conditionem, sub qua tendit in suum obiectum; cum tamen dictus affectus velleitatis potius supponat, eam esse impossibilem.

123 Ex quibus constat contra Vazq. & Alarc. eiusmodi velleitatis affectum formaliter simplicem, & virtualiter efficacem, quem per verbum optatum *Vellem* denotare solemus, non posse esse absolutum ex parte obiecti, sed prorsus conditionatum esse debere. Neque esse affectum desiderij, vt multi incautè pronunciant, siue supponunt; sed velleitatis specialis inæternaturæ diuersus à cæteris prolequutionis affectibus.

124 Porro, vt inter affectus prolequutionis circa bonum iste velleitatis affectus tam in Deo, quàm in nobis censendus est: ita inter affectus fugæ circa malum affectus velleitatis oppositus, illique in modo tendendi similis tam in Deo etiam, quàm in nobis censeri debet, vt satis ex dictis, & ex se notum est. Talis est affectus, quem Deus circa Damnaatos, dum eos damnat, & punit, haud dubiè iuxta dicta habet; quo scilicet nollit, vt illi damnarentur, & punirentur, si id esset possibile, suppositis eorum peccatis, & æquitate suæ iustitiæ.

Propositio 8.

125 Intra quoduis genus cæterorum actuum voluntatis Deo possibilem tam prolequutionis, quàm fugæ actus conditionati ex parte obiecti dari possunt. Dabuntur autem de facto, prout ipsi fuerit decentissimum.

Ratio à priori primæ partis propositionis est. Quia intra quoduis genus affectuum Deo possibilem possibiles sunt, qui in obiectum proprium tendant prout subest alicui conditioni, seu circumstantia, non absolutè posita, sed supposita per hypothesim, seu in hypothesi: quæ tendentia eo ipso non erit absoluta, sed conditionata ex parte obiecti, vt ex dictis in præcedentibus satis, superque notum est. Itaque (præter velleitatem, & nolleitatem, qui affectus semper conditionati sunt iuxta dicta) & amor strictus, & gaudium, & desiderium tam simplex, quàm efficax conditionata ex parte obiecti possunt in Deo esse. Necnon odium strictum, displicentia, opposita gaudio, & fuga specialis tam simplex, quàm efficax opposita desiderio. Secundæ autem partis propositionis ratio ea est, cuius sæpe meminimus: quia nimirum Deus de facto in eâ mensurâ operatur semper, quæ sibi decentissima est, iuxta doctrinam stabilitam disp. 32. quest. 3.

QVAESTIO IX.

Quid de decretis, aliisque actibus voluntatis Dei ex parte obiecti disiunctiuis.

126 **H**Abere Deum scientiam de veritatibus obiectiuis vagis, seu disiunctiuis, æque, ac de conditionatis, atque de cæteris omnibus cognoscibilibus, indubitatum prorsus est apud omnes Theologos. Quia nulla cognoscibilis veritas ignorari potest à Deo, vt conitat. Qualis verò sit scientia, quam Deus de vagis, seu disiunctiuis veritatibus habet, ex ijs, quæ diximus supra, disput. 28. quæst. 9. num. 466. quisque potest colligere. Vtrum autem habeat Deus, aut habere possit decreta, aut alios actus voluntatis in obiecta disiunctiua tendentes controuersæ subiectum est.

127 Nam Petr. Hurt. disput. 13. de Incarnat. sect. 8. negat, in Deo dari posse decreta ex parte obiecti disiunctiua. Affirmant tamen Ripald. tom. 1. de Ente supernatur. disput. 86. sect. 5. a num. 34. Ariag. 1. par. disput. 35. sect. 7. Aldret. disput. 26. de Incarnat. sect. 2. & alij Recentiores communiter. Quos refert & sequitur Ribaden. disput. 22. de Volunt. cap. 2. a num. 17. An verò decreta Dei ex parte obiecti disiunctiua à conditionatis ex parte obiecti differant ex modo tendendi, vel secus, etiam in dubium vertitur. Differre censent Aldret. dicta disput. 26. sect. 3. a num. 7. & Ribaden. disput. 22. citatâ cap. 5. a num. 43. contra doctos Recentiores tenentes oppositum. Pro quibus viderit stare Ripald. loco citato.

Propositio I.

128 **D**ecreta ex parte obiecti disiunctiua æquialenter bene possunt in Deo dari. Secus verò disiunctiua formaliter.

Vt hæc propositio, cuiusque veritas, plene, & planè capiantur, omnino est recognoscenda doctrina, quam latè dedimus in Pharo Scient. disput. 10. quæst. 2. & 5. de statu rerum vago, seu disiunctiuo. Ex ibi enim fusè expositis facillimè & propositio explicanda, & veritas eius monstranda venit. Statuimus ibi, quam impossibile est, vt ex duabus rebus alterutra existat vagè, seu disiunctiue, & neutra existat determinatè; tam impossibile esse, vt ex duabus rebus alterutra terminet per se aliquem actum, vel respectum vagè, seu disiunctiue, & neutra terminet illum determinatè. Statuimus item, duas veritates conditionatas, determinatasque de A, e. g. si non sit B, & de B, si non sit A, vni disiunctiua æquialere de A, vel B sub disiunctione; atque ita, quoties actus, vel respectus per se tendit conditionatè, determinatèque in A sub conditione, quòd non sit B, & simul in B sub conditione, quòd non sit A, per æquialentiam censeri, tendere illum in A, vel B sub disiunctione. Dicimus ergo, Deum bene posse habere decretum, quo conditionatè, determinatè-

que velit, vt existat A, si non extiterit B, & simul, vt existat B, si non extiterit A. Non verò posse habere decretum, quo velit disiunctiue, vt vel existat A, vel existat B. Quòd ipsum est, dari in Deo posse decreta ex parte obiecti disiunctiua æquialenter; secus disiunctiua formaliter; vt fert propositio. Quo sufficienter ad propositum manet ea explicata.

Prior autem eius pars probatur. Primò; quia huiusmodi decreta æquialenter disiunctiua, nullam præ se ferunt imperfectionem repugnantem Deo. Ergo non sunt impossibilia Deo; sicuti nec cæteri actus immunes ab eiusmodi imperfectione. Secundò; quia decreta conditionata possibilis sunt Deo, vt quæst. præceden. coniecimus. Ergo & æquialenter disiunctiua: quæ ipsa, & formaliter decreta quædam conditionata sunt: dumtaxatque differunt à cæteris ratione materiæ. Tertiò. Ideo potissimum cum communi censuimus, esse Deo possibilis decreta conditionata: quia actus scientiæ conditionatæ, quibus ea similia sunt in modo tendendi, nequaquam Deo negari possunt. Sed neque actus scientiæ æquialenter disiunctiua negari Deo possunt iuxta doctrinam certam præmissam num. 126. Ergo pariter decreta æquialenter disiunctiua illis similia in modo tendendi Deo censenda sunt possibilis. Quartò. Deus potest prædeterminare voluntatem creatam ad vnum, vel alterum ex duobus actibus eius per prædeterminationem æquialenter disiunctiua, vt conitat ex latè dictis supra disput. 30. quæst. 11. Ergo & circa tales actus potest habere decretum pariter disiunctiuum. Quintò. Deus citra dubium de facto vult, vt executioni mandetur id, quod præcipit nobis, qua ratione nobis præceptum, nobisque obligatorium est. Sed præcepta Dei æquialenter sunt disiunctiua: quia non obligant ad vnum actum determinatum; sed ad aliquem vagè eius videntis; ad quam vnumquodque eorum spectat. Ergo de facto habet Deus volitiones æquialenter disiunctiuas. Habere igitur bene potest decreta similia. Quòd si Deo talia decreta possibilis sunt: de facto illa Deus habebit, prout sibi honestissimum fuerit, iuxta sæpe in similia dicta.

Posterior autem propositionis pars clarè ex doctrina indicatâ sequitur. Nam, cum actus tum intellectus, tum voluntatis Dei ad sua obiecta terminentur, sicuti ea sunt in se ipsa, vt est notum; hoc ipso, quòd nullum obiectum in se ipsa est vagum, seu disiunctiuum formaliter; manifestè consequitur, nullum actum aut intellectus, aut voluntatis posse Deum habere, qui sit ex parte obiecti vagus, seu disiunctiuus formaliter. Aliter euenit in nobis pro statu presentis, quorum actus obiecta sua in alienis indubitatis, atque aded aliter, quam in se sunt, respiciunt; quo fit, vt habere possimus, sapientissimos, seu disiunctiuos formaliter prout latius loco citato Phari explicatum est. Ex quibus apparet, quomodò actus, quos Deus habet ex parte obiecti disiunctiuos, conditionati sint reuerti ab actibusque proinde conditionatis in modo tendendi non differant. Per quæ ambe difficultates num. 127. propositæ resolute manent.

Opponitur tamen ab Adversarijs contra resolutionem secundæ primò. Deus potest velle, vt Petrus habeat valetudinem, vel illa carcat. Sed talis actus nugatorius esset, si haberet modum

dum tendendi æquivalenter tantum disiunctiuum, formaliterque conditionatum, quem explicuimus. Ergo alium proprium modum tendendi habet disiunctiuum formaliter. Maior supponitur ut certa. Minor autem probatur. Nam, cum Petrum habere valetudinem, si illa non caret, & carere valetudine, si illam non habet, idem sit, ac, Petrum habere valetudinem, si habet, & carere illa, si caret; dictus Dei actus esset huiusmodi, *Volo, ut Petrus habeat valetudinem, si habet, & illa careat, si caret*; atque adeo nugatorius. Respondeo, Deum in valetudinem Petri, vel eius carentiam, per actum desiderij ferri non posse, quia tale disiunctiuum obiectum necessarium est: & Deus nequit desiderare id, quod aliàs est necessarium, ut supra statui quæst. 5. propos. 5. Complacere autem Deum aliter, quam per desiderium, de eo, quod Petrus valetudinem habeat, si habet, & non habeat, si non habet, nihil est quod veret: quia talis conditionata complacencia nec est nugatoria, nec ullam aliam imperfectionem dicit repugnantem Deo.

132 Secundo opponitur. Modus tendendi disiunctiuus; volo A, vel B, non attingit bis A, & bis B, sed semel quodlibet, ut experientia probat. Sed modus tendendi conditionatus; volo A, si non detur B, & B, si non detur A; bis attingit A, & bis B, ut constat. Ergo sunt modi inter se diuersi. Respondeo, concedendo totum in nobis pro statu presenti, vbi solum experientia habet locum; negando verò maiorem, atque adeo & consequens in Deo. Quæ responsio constat ex dictis.

Propositio 2.

133 Intra quoduis genus ceterorum actuum voluntatis Deo possibilium tam prosecutionis, quam fugæ actus ex parte obiecti disiunctiuum æquivalenter dari possunt. Secus disiunctiuum formaliter.

Posterior pars propositionis ex dictis circa præcedentem est nota. Prior autem ostenditur. Quia, ut supra quæst. 8. propos. 8. monstratum est, intra quoduis genus actuum voluntatis Deo possibilium actus ex parte obiecti conditionati dari possunt. Et actus ex parte obiecti disiunctiuum æquivalenter reuera, & formaliter sunt conditionati, vti explicuimus. De facto autem dabitur in Deo huiusmodi actus, prout ipsi fuerit honestissimum, ut sæpe est in simili repositum.

QVAESTIO X.

Quousque sit possibile, aut etiam de facto detur in Deo imperium voluntatis reflexum.

134 Imperium voluntatis reflexum dicitur affectus ille, qui per modum desiderij tendit in alium actum eiusdem voluntatis, ad eumque eliciendum mouet, inducitve voluntatem ipsam. Vnde tot

modis, quot desiderium diuidi potest, nempe in imperium efficax, & inefficax; in conditionatum, & absolutum; in determinatum, & vagum, seu disiunctiuum, &c. De quibus differentiis actum est supra quæst. 1. Nunc de absoluto, & efficaci est nobis agendum potissimum; tamen de alijs non nihil tangemus ad extremum. Esse autem illud possibile in voluntate creata supra disput. 30. quæst. 12. ostendimus cum sententia communi contra Vazq. singulariter opinantem, voluntatem titulo potentie liberæ immediatè sibi ipsi imperare non posse. De quo ibi plura, quæ ad rem videnda, & in presenti supponenda. Posito autem, quod tale imperium in voluntate creata possibile sit; in voluntate quoque diuinâ possibile esse; plerique Theologi recentiores potius supponunt, quam examinant. Imo nonnulli videntur supponere, nullum actum de suo liberum voluntatis diuinæ possibilem esse, qui per reflexum alium imperari non possit. Quo progressionem infinitam imperiorum reflexorum possibilem videntur admittere, tacitè saltem.

Propositio. 1.

Deus per imperium reflexum absolutum, & efficax aliquos actus suæ voluntatis imperare valet. 135

Quoniam huiusmodi imperium & utile, & honestum, & immune ab omni imperfectione esse potest. Ergo non est, cur repugnet Deo. Potest enim utile esse, imò & necessarium ad ordinandum actum imperatum in finem, siue in motiuum, in quod non ordinatur ille natura sua, quæ ordinatio sapientissimè erit honesta. Ut, si Deus reflexè velit e. g. amare homines amore strictæ, & puræ amicitie eo fine, ut ab eis obtineat laudem, aut gratiarum actionem. Similiter, si velit reflexè odisse peccatum, & gaudere de honestate virtutis, ut videant homines, quibus affectibus prosequatur ipse malitiam, & honestatem morum. Et vniuersim, si velit actum quemuis vnius virtutis internum, ad finem, siue motiuum alterius virtutis ordinare, ad quod ille natura sua ordinatus non est. Huiusmodi quippe ordinationes, per se patet, honestas esse: neque ullam imperfectionem præ se ferre. Esse autem ad eas imperium reflexum non solum utile, sed necessarium, inde constat; quia ordinare actum ad finem, siue motiuum, ad quem ipse nec proximè, nec remotè refertur sua natura, solum imperij reflexi est. Quandoquidem, præter imperium reflexum, nullus est actus potens mouere voluntatem, qualiter ad ordinationem requiritur, ad actum non relatam intrinsecè vel proximè, vel remotè ad motiuum mouentis, iuxta doctrinam, quam dabimus agentes de fine in Tractatu de Pruid. Vbi electiones, quas materiales appellant, rejiciemus.

Propositio 2.

Progressio infinita imperiorum efficacium, quorum primum per secundum, secundum per tertium, & ita deinceps imperentur, aut imperari possunt, diuinæ voluntati repugnat. 136

V v v Ita-

atque adeo illud in tali casu Deo esse impossibile. Cui profertur repugnat actus superfluus, & otiosus.

140 Ex quibus omnibus tandem concluditur, ita esse in multis casibus Deo possibile imperium efficax reflexum, vt etiam in alijs casibus illud ipsi repugnet. Huiusmodi autem discretio iudicio prudentis facienda est. Qui, pensatis omnibus, quo casu tale imperium rationi contentaneum sit, & quo dissentaneum, diiudicabit, vt inde pergat ad iudicandum, quo casu sit Deo possibile, quo vero impossibile.

Propositio. 4.

141 Etiam sunt possibilia Deo imperia absoluta simplicia: necnon conditionata, & disiunctiua aequiualeuter tum simplicia, tum efficacia. In nullo tamen horum generum possibilis est longa progressio, necdum infinita, imperiorum.

Prima propositionis pars inde probanda venit. Quia ex vna parte intra quoduis istorum generum sunt Deo possibiles actus voluntatis directi, vt ex dictis in precedentibus constat: ex alia vero reflexi, quos vocamus imperia, honestam vtilitatem ab omni imperfectione immunem possunt habere in Deo iuxta dicta circa proposit. 1. Secunda autem propositionis pars ex dictis circa proposit. 2. & 3. facile venit inferenda. Facileque subinde ex illis inferri potest ab vnoquoque. Quanam autem istorum omnium imperiorum defecto reperiantur in Deo, per regulam sapientissime tactam de modo operandi Dei honestissimo diiudicandum est.

QVAESTIO. XI.

Quanam alia quæri soleant, aut etiam possint circa actus diuinae voluntatis.

142 **S**ub hoc vniuersali quæstionis titulo quæstionum scularum aliquot proponemus, breuiterque, prout earum materia postulat, resoluemus: quæ vel communiter agitari solent, vel agitari possunt, maiorique ex parte spectant ad passionem, seu affectionem vel metaphysicas, vel phycas actuum diuinae voluntatis.

143 **P**rimò enim queritur. Quid sit voluntas signi, & quid voluntas beneplaciti: in quas voluntas Dei (quæ voluntas hic appellatur) celebri diuisione diuiditur à Theologis cum Magist. in 1. dist. 45. & 46. & S. Th. 1. p. q. 19. art. 11. & 12. Dico cum communi, voluntatem signi vocari, quæ reuera non est in Deo; tribuitur tamen illi; quia signum aliquod externum datur, quod eam denotare solet, præsertim in nobis. Sic Deo punienti peccata ira, qualis nostra est, & ipse non habet, solet attribui. Sic ipsi aliquod præcipienti, vel comminanti voluntas de obiecto præcepti, vel comminationis, quam sapienter non habet, tribuitur, vt videri est in præcepto imposto Abræ de immolatione filij, & in com-

minatione facta per Ionam de subuersione Ninive: de quibus Deus voluntatem non habuit, saltem absolute efficacem, prout denotabant verba, &c. Voluntas autem beneplaciti dicitur, quæ Deus reuera vult aliquid, vel illud amat, vel in eo complacet quoquo modo. Sed est aduertendum, semper, cum dari dicitur voluntas signi, dari in Deo voluntatem beneplaciti, quæ Deus cauât ipsum signum, licet nec detur ea voluntas, quam signum denotat, nec vlla alia de illius obiecto. Quo aliquorum Theologorum componitur, cessatque dissidium; alijs negantibus, & affirmantibus alijs, voluntatem signi semper ferre voluntatem beneplaciti secum coniunctam. Nam, neque negantes negant illam à qua procedit ipsum signum: neque affirmantes affirmant aliam.

Secundò queritur. Quid sibi velit illa alia celebris diuisio voluntatis Dei in antecedentem, & consequentem. Quam cum S. Th. 1. p. q. 19. art. 6. q. 23. de Verid. art. 2. & alibi tradunt communiter Theologi desumptam ex Chryso. Homil. 1. in Epist. ad Ephes. & Damasce. lib. 2. Fidei, & in Dialog. contra Manich. alijsque Patribus. Dico, eam non eodem modo ab omnibus explicari. Nam quidam, arbitantes voluntatem tantum signi esse eam, quæ Deus vult, omnes homines saluos fieri, voluntatem signi antecedentem, voluntatem autem beneplaciti consequentem esse, dixerunt. Sed hi communiter reijciuntur. Alij voluntatem antecedentem appellat in Deo eam, quæ absolute est inefficax; eam autem consequentem, quæ efficax, & absoluta est. Alij volunt, vt solùm vocentur voluntas antecedens, & consequens, quæ in obiecta opposita tendunt; prior quidem inefficaciter; posterior efficaciter; vt volitio saluandi omnes, & volitio damnandi Reprobos. Cæteras autem Dei voluntates nec antecedentes esse proprie, nec consequentes. Alij denique voluntatem antecedentem dicunt, quamcunque Deus ex se concipit circa obiectum spectatum secundum se, independenterque ab operibus creaturarum. Consequentem vero, quam Deus concipit, capta occasione ab operibus creaturarum, præsertim liberis, de obiecto scilicet prout supponente, vel connotante opera ipsa. Qui modus loquendi & aprior, & communior cæteris, & sanctis Patribus conformior proculdubio est. Iuxta quem tum voluntas antecedens, tum etiam consequens vel efficax, vel inefficax esse potest, vt satis notum est. De quibus scribentes iustis videri possunt Vazq. 1. p. disp. 83. cap. 3. Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 8. Ruiz de Volunt. disp. 19. & 20. Gran. tract. 5. disp. 1. Albelda 1. p. q. 19. disp. 56. Ioan. à S. Thomâ disp. 5. art. 8. Felix de Volunt. cap. 5. diff. 2. & Alij. Mihi enim hæerere non vacat in hisce de nomine contrarijs.

Terriò queritur. An amor, quem Deus erga se ipsum, solaque sua bona intrinseca habet aliquo modo efficax sit. Affirmat Albiz. disp. 4. de Volunt. sect. 4. Quia, inquit, si per impossibile Deus non haberet esse à se, per talem amorem sibi ipsi communicaret esse. Idem affirmat Granad. tract. 6. disp. 1. sect. 2. sed alio ex titulo. Quia nimirum talis amor nullum compatitur secum odium obiecti amati, aut amorem obiecti contradictorij. Consentit Ribaden. disp. 9. de Volunt. cap. 4. tum ex eodem titulo, tum ex alijs duobus. Primo; quia, sicut essentia diuina est à se ipsa efficaciter negatiue, quatenus

non habet esse acceptum ab alio distincto à se : ita & à suo amore : quia neque habet acceptum ab alio distincto à suo amore . Secundò ; quia talis amor cum carentià obiecti sui , à quo est indistinctus , componi nequit : ob idque efficacià non quidem productiua , sed formali efficax est respectu illius . Ego verò censeo , has efficaciæ acceptiones valde improprias , & abusivas esse . Quia efficacia , quæ ab efficiendo dicitur , duntaxat attribui iure potest illi voluntatis affectui , qui obiecti sui est casualis : qualis amor Dei de Deo ipso esse non potest ; cum Deus casualis non sit . Itaque efficacia tantum cadere potest in affectum desiderij : quem Deus non habet erga sua intrinseca bona iuxta dicta q. 5. proposit. 1. Minimè verò in affectus vel amoris stricti , vel gaudij , quos habet erga illa iuxta dicta quæst. 3. & 4. Quomodo autem affectus desiderij aut efficax , aut inefficax esse possit quæst. 2. num. 20. explicatum est .

146 **Quartò** queritur . Vtrum voluntas Dei semper , & infallibiliter impleatur ; quin sit possibile illi resisti . Est autem quæstio de sola voluntate Dei tendente in obiectum per modum desiderij ; nam hæc solum dici potest impleri , aut non impleri : non item , quæ in obiectum tendit per modum gaudij , aut amoris stricti , ut ex se est satis notum , & ex dictis num. præced. colligitur . Quo posito , certum imprimis est apud omnes , voluntatem Dei absolutam , & efficacem nequaquam posse non impleri : quia profus infructuabilis est ; prout videbimus in Tract. de Proutid. Vnde nec tali voluntati potest vlla creatura cum effectu resistere ; tamen quandoque potentiam habeat ad eam impediendam , seu ad faciendum , quod non existerit , iuxta dicenda ibidem . Deinde etiam est certum , posse absolute non impleri voluntatem Dei inefficacem absolutam , atque etiam efficacem conditionatam . Quia neutra est incompatibilis cum negatione obiecti in quod tendit ; ut ex dicendis etiam in eodem Tract. planè constabit . Vnde bene potest creatura priori cum effectu resistere , faciendo , ut non existat obiectum , quæ ratione per ipsam volitum est . Posteriori verò proprie non dicitur resistere , etiam faciat , ut absolute non existat obiectum eius , tollendo , seu impediendo conditionem , sub qua illud est volitum : quia id non est facere , ut non existat obiectum ex suppositione conditionis , quo solum pacto est volitum per talem voluntatem .

147 **Ex his , & illis , quæ iam statuta relinquimus n. 143. & 144. satis perspicue apparet , quamnam voluntas beneplaciti possit in Deo non impleri : quamnam etiam voluntas antecedens , & quamnam consequens aut possit , aut non possit . Sed atque manet contraversia , quæ in præsentibus digladiantur Doctores . Contententibus alijs , nullam voluntatem Dei beneplaciti posse effectu frustrari : quia putant , omnes , quæ non sunt signi , esse efficaces . Alijs , omnem voluntatem antecedentem , & nullam consequentem posse non impleri : quia omnem antecedentem absolute inefficacem esse arbitrantur . Alijs denique , tam inter antecedentes , quam inter consequentes esse aliquas , quæ possunt non impleri ; aliquas , quæ non possunt : quia in utrisque aliquas inefficaces , & aliquas efficaces ponunt . Dissidium tamen , ut cernitur , in alijs de nomine nititur commemoratis locis citatis . Quæ proinde si tollas , nulla hic lis remanet , ut constat .**

Quintò queritur . An inter actus voluntatis diuina aliquis ordo detur . Et qualis . Secundoque est de ordine prioris , & posterioris . Circa quem primò sunt supponenda omnia , quæ de illo , & eius speciebus latè scripta habemus in Pharo scient. disp. 15. Suppono secundò , ordinem prioris , & posterioris nisi inter distincta extrema dari non posse : quia vnum , & idem qua tale prius , & posterius se ipso esse non potest , ut est manifestum . Quare , qualis fuerit distinctio , talis duntaxat ordo poterit esse : scilicet rationis tantum , si fuerit distinctio tantum rationis : virtutis tantum re ipsa , si distinctio fuerit re ipsa duntaxat virtualis : realis autem formaliter , adeoque absolute , & simpliciter , si distinctio quoque talis fuerit . Vnde planè sequitur primò ; eos , qui nullam distinctionem adhuc rationis admittunt inter actus diuinos , neque vllum inter illos ordinem prioris , & posterioris admittere posse . Secundò sequitur , Connotantes , qui per extrinsecam connotata complent Dei actus , eundem ordinem inter illos admittere posse ; (ut defactio admittunt plerique) , quem habent connotata ipsa inter se ; hic autem realis formaliter , adeoque absolute , & simpliciter talis esse solet , qualis quoque est ipsorum connotatorum distinctio . Insuperque inter formalitates intrinsecas Deo ordinem solius rationis admittere poterunt ij Connotantes , qui distinctionem solius rationis inter illas admittunt : secus verò , qui non admittunt , ut dictum est . Tertiò ; quia inter formalitates intrinsecas Deo nemini fas est , ponere distinctionem simpliciter , & absolute realem ; nemini item fas est inter illas ponere ordinem prioris & posterioris simpliciter , & absolute realem : de quo nullum est dubium . Quartò ; qui inter formalitates diuinas , ex quibus actus diuini constant , distinctionem virtualem ponunt , (ut ponunt plerique non Connotantes) , ordinem quoque virtualem prioris , & posterioris ponere possunt ; atque adeo defactio ponunt .

Cum quibus ego dico breuissimè consentaneè ad doctrinam de constitutione diuinarum actuum , quam latè expositam relinquo disp. 31. quæst. 2. 3. & 4. inter actus intellectus , ac voluntatis Dei ordinem virtualem prioris , & posterioris dari spectantem ad seriem originis , sine casualitatis ; quatenus alijs causantur ab alijs virtualiter , causantesque proinde priores , & causati posteriores sunt virtualiter naturæ suæ secundum talem seriem . Si autem in Deo sint aliqui actus non mutuo conuexi citra omnem interuenientem inter illos casualitatem , ordinem habebunt similiter virtualem prioris , & posterioris ad seriem connexionis spectantem . Tum , si quæ eorum ex genere suo sint inæquales quoad perfectionem , ordo quoque virtualis prioris , & posterioris erit in illis secundum seriem dignitatis . Secundum seriem verò durationis nullus inter actus diuinos ordo prioris , & posterioris dabilis est : quia omnes , qui semel existunt , necessarii debent durare simul ab æterno , & in æternum , & semper iuxta dicta disp. 31. quæst. 6. Quæ omnia recolenti doctrinam de huiusmodi ordinibus loco citato Phari traditam conspicua sunt . Vtrum autem in decretis , quibus Deus decernit fines , & media , dentur duo ordines aliquid ratione diuersi , quos ordines intentionis , & executionis appellat , in Tract. de Proutid. experimus .

Sextò queritur . Quæ scientià duci possit voluntatis .

voluntas Dei ad amandum, vel odio habendum unum obiectum intrinsecè, vel semiextrinsecè connexum cum altero id est, ad alterum relatum transcendentaliter relatione connexionis, vel semiextrinsecè denominatum ab altero tanquam a connotato prout tale, iuxta dicta de huiusmodi obiectis supra disp. 23. q. 5. vbi, quomodo Deus illa amare, vel odio habere possit statui- mus. Modòque querimus, qua scientia ad illa vel amanda, vel odio habenda dirigi possit. Cuius quasi iuncula resolutio magni profectò momenti est propter vniuersalem vsum, quem in variis punctis ad materiam de Providentià Dei spectantibus habere potest. Agam autem imprimis de scientià dirigente ad amandum, siue volendum efficaciter unum obiectum prout subest alteri, seu prout connotans alterum. Illaturus deinde, quid de reliquis dicendum sit.

153 Dico itaque primò, ad decernendum efficaciter obiectum A prout connotans existentiam obiecti B optimè posse dirigi Deum per scientiam simplicis intelligentiæ de possibilitate obiecti A, & simul per scientiam visionis absolutam de existentia obiecti B: solam verò apprehensionè simplicem de existentia obiecti B, aut iudicium de possibilitate eius ad id non sufficere. Quoniã decretum de obiecto A prout connotante existentiam obiecti B ita cum hac essentialiter est connexum, vt eius causatiuum non sit, eo quod volitio eius non est, vti suppono, iuxta doctrinam supra statutam disp. 32. q. 5. proposuit. 2. Vnde tale decretum suapte essentia supponit talem obiecti B existentiam aliunde positam, vel ponendam. Deusque proinde neutiquam potest illud concipere, nisi per scientiam prauiam ad ipsum dirigens de positione dictæ existentie aliunde oriundæ securus reddatur, vt est manifestum; nam, aliàs temerè, vel frustraneè, atque adeò profusus chymericè illud concipere conaretur. Nulla autem ad id muneris est aptior scientia, quam scientia absoluta visionis de dicta existentia obiecti B, vt patet. Simplicem autem apprehensionem de tali existentia, iudiciumque de possibilitate eius ad talem præstandam securitatem inepta esse, inde perspicuè apparet; quia sunt actus indifferentes, qui tam cum ipsa existentia, quam cum ipsius defectu comparari possunt. Per que vtraque datæ assertionis pars satis clarè manet monstrata.

154 Dico secundo, ad decernendum efficaciter obiectum A prout connotans existentiam obiecti B etiam posse dirigi Deum unà cum scientià de possibilitate obiecti A per scientiam conditionatã de existentia obiecti B sub conditione, quòd existat obiectum A: quia, cum ex suppositione huius scientie sit necessarium, vt existat obiectum B, si extiterit obiectum A, æquè per illam, atque per scientiam absolutam redditur Deus securus de existentia obiecti B pro casu, quo ipse per aliquod suum decretum efficax ponat existens obiectum A: securèque proinde poterit illud ponere existens per decretum connexum cum existentia obiecti B, atque adeò per decretum de obiecto A prout connotante existentiam ipsam. Ex quo patet, benè posse Deum efficaciter decernere obiectum A prout connotans existentiam obiecti B antecedenter ad præscientiam absolutam de tali existentia ductum per conditionatam de eadem sub conditione, quòd existat obiectum A.

155 Dico tertio, etiam antecedenter ad præscientiam tum absolutam, tum conditionatam de

existentia obiecti B ductum per solam scientiam simplicis intelligentiæ de possibilitate amborum obiectorum A B benè posse Deum efficaciter, conditionatè tamen decernere obiectum A prout connotans existentiam obiecti B sub conditione, quòd aliunde ipsum obiectum B existens sit. Quòd decretum absolutum euadet, si sit reuerà purificata conditio; sin minus suspensum, & sine effectu manebit ex defectu purificationis eius. Nisi fortasse sit insuper decretum efficax absolutum de obiecto A secundum se, & abique connotatione prædicta pro casu, quòd non sit existens obiectum B. Quæ omnia ex terminis ipsis satis, superque, nota sunt.

154 Dico quartò, si Deus vniico decreto indiuisim, efficaciterque decernat, vt existant ambo obiecta A B, simulque vel per idem decretum, vel per aliud cum eo connexum velit obiectum A prout connotans existentiam obiecti B, ad hoc totum præstandum per solam scientiam simplicis intelligentiæ dirigi poterit: atque adeò antecedenter ad præscientiam tum absolutam, tum conditionatam de existentia obiecti B. Quia in tali casu, cum decretum de obiecto A prout connotante existentiam obiecti B vel per se ipsum, vel per aliud cum quo connectitur simul cum obiecto A ponat existens obiectum B, securus de existentia omnium requisitorum ad ipsum independentè ab alià scientià potest Deus concipere illud. Sicut securus de existentia obiecti cuiusuis sui decreti efficacis, quæ ad illud requisita est, concipit Deus ipsum decretum ductus per solam scientiam simplicis intelligentiæ de possibilitate talis obiecti.

155 Ex his sequitur inferendum primò, eisdem quatuor modis posse Deum dirigi ad decernendum efficaciter obiectum A secundum se, casu, quòd illud sit connexum intrinsecè cum existentia obiecti B, quo casu & decretum de obiecto A erit cum existentia ipsa connexum. Quòd enim decretum de A connectatur cum B propter semiextrinsecam connexionem ipsius A cum B, vt in casu præcedente, vel propter intrinsecam, vt in præsentè, nihil prolius interest ad rem.

156 Secundo inferitur, ad affectum simplicem de obiecto A prout connotante obiectum B per præscientiam de hoc absolutam, aut conditionatam duci Deum posse iuxta primum, & secundum ex quatuor propositis modis; vel etiam, per scientiam simplicis intelligentiæ de utroque, si affectus conditionatus sit. Quartus verò modus pro affectu simplici locum non habet. Idemque venit dicendum de affectu simplici de obiecto A secundum se, casu, quòd illud sit connexum intrinsecè cum obiecto B, consentaneè ad dicta in simili de decreto efficaci.

157 Tertio inferitur, quæ dicta sunt de affectibus prosecutionis circa obiecta bona, pariter intelligenda venire de affectibus fugæ circa mala, illisque pariter subinde, suã seruata proportione, applicanda.

158 Quartò inferitur, doctrinam, quam dedimus circa quasi iunculam præsentem eximia vtilitatis esse ad multas, grauissimasque difficultates in variis materijs Theologicis componendas, & cõplanandas. Per illam siquidem venit sciendũ, quot modis antecedenter ad præscientiam absolutam meritorum possit Deus decernere remunerare illa decreto remuneratiuo ab ipsis meritis nihilominus dependente essentialiter. Per illam venit sciendum, quot modis poterit Deus decernere

existentiam Christi Domini in remedium peccati ante huius absolutam praescientiam decreto nihil omnino dependente a peccato ipso essentialiter. Per illam venit sciendum, quot modis potuerit Deus ante praescientiam absolutam meritorem Christi ex ipsis meritis, in eorumve compensationem eximere B.V. Mariam non tantum a peccato originali, sed etiam a debito illius decreto nihilominus compensatio, atque adeo dependente essentialiter ab ipsis Christi meritis. Per illam demum venit sciendum, quot modis Deus multa alia huiusce generis potuerit, possitque praestare independentem ab aliqua praescientia absoluta, cuius influxum ad ea praestanda tanquam necessarium omnino requisierunt vsque adhuc communiter Theologi.

559 Septimò quaeritur. Vtrum, quemadmodum dari possunt in Deo actus voluntatis tum prolequutionis, tum fugae inter se dissimiles, atque adeo specie diuersi, ut sunt actus amoris stricti, gaudij, desiderij efficaciae, desiderij simplicis, &c. iuxta dicta in quaestionibus praecedentibus; ita dari quoque possint intra vnamquamque istarum specierum actus inter se inaequales quasi quoad intensiorem: idque aut circa distincta obiecta, aut etiam circa idem. Tractò autem quaestiunculam hanc duxerat, stando in sententia non Connotantium, ponentiumque eiusmodi actus adaequatè intrinsecos Deo, praesertim vt à me explicata disp. 3. q. 4. an. 297. Nam iuxta Connotantium sententiam vix possunt quaestiones huiusmodi locum habere. Quo posito, pro parte affirmatiua eius stat Quiròs 1. p. tom. 1. in Comment. S. Thom. q. 20. art. 3. & 4. cum alijs à se relatis. Pro negatiua autem stare omnes Scholasticos communiter, cenlet Ruiz disp. 53. de Volunt. sect. 1.

560 Ego imprimis suppono vt certum apud omnes, inter actus diuinae voluntatis à parte rei nec dissimilitudinem, nec inaequalitatem formalem dari vllatenus posse. Quia tam dissimilitudo, quam inaequalitas essentialiter perunt distinctionem inter extrema dissimilia, vel in aequalia: cum evidens sit, idem sibi ipsi nec dissimile, nec inaequale posse esse. Et est certum apud omnes, actus diuinae voluntatis à parte rei verè, & formaliter inter se distinctos non esse: sed summum aequiualem, seu virtualiter. Quocirca sententia communis Scholasticorum absolute negantiu inaequalitatem, aut etiam dissimilitudinem actibus voluntatis diuinae de inaequalitate, dissimilitudineque formali exponenda est. Caeteroquin Theologi, qui inter actus voluntatis diuinae distinctionem aliquam aequiualem, sine virtualem admittunt, non est, cur nequeant inter illos admittere non solum dissimilitudinem; (quam citra dubium aut expriment, aut supponunt); sed etiam inaequalitatem, aequiualem quoque, seu virtualem.

561 Dico itaque primò, actus diuinae voluntatis, alioquin similes inter se, tendentes in obiecta distincta inaequales quasi intensiue esse posse, saepeque tales esse de facto, inaequalitate scilicet virtuali. Quod probò primò; quia, vt tenent communiter Theologi cum S. Thom. 1. p. q. 20. art. 3. & 4. Deus non omnia, quae amat, amat aequaliter: sed magis amat, quae sunt meliora, quaeque sunt minus bona. Sed haec amorum inaequalitas non semper attribui potest effectibus eorum; quasi Deus ea solù subiecta veniat dicendus magis, quam alia, amare, quibus maiora bona, quam alijs,

conferat; vt exponant ipsorum Theologorum plerique. Ergo quandoque saltem debet attribui ipsis praesens amorum actibus. Minor, quae sola per probationem, probatur primò; quia Deus non solum creaturas existentes, sed etiam possibles amat proculdubio inaequaliter penes maiorem, vel minorem bonitatem earum. Sed his nulla Deus confert bona inaequalia. Ergo inaequalitas amorum, quibus eas amat, in ipsis amoribus stat praesens. Secundò; quia affectus simplices, quibus Deus complacet in bonitatibus absolutis creaturarum, penes talium bonitatum, inaequalitatem inaequales sunt: ob id enim per tales affectus praesens magis haud dubie Deus amat iustos, quam peccatores, & inter iustos magis eos, qui magis iusti sunt, etiam, quando nullis eorum confert vlla bona supra ea, quae tales affectus in ipsis supponunt: imò verò, quando ipsis confert alia bona inaequalia, id ex inaequalitate talium affectuum solet ducere originem. Igitur eiusmodi simplices affectus non ab inaequalitate suorum effectuum, quos non habent, sed ab inaequalitate propria à se ipsis indistincta inaequales sunt. Tertio; quia affectus gaudij de bonis inaequaliter estimabilibus inaequales in Deo sunt citra dubium: (in quod probandum videtur tendere parabola de gaudente magis super vna orem recuperata, quam super nonaginta nouem non amissis Math. 18. & Luca 15.) Sed haec gaudiorum inaequalitas ex parte effectuum eorum stare nequit, vt pote quos non habent. Ergo ex parte ipsorum actuum stat. Quirò; nam, quo iure asseritur à Theologis, Deum amare magis bona meliora, eodem debet quoque ab eis aseri, Deum odisse magis mala peiora. Sed inaequalitas odiorum Dei non semper eorum effectibus potest attribui: nam plis citra dubium odit Deum peccatum mortale, quam veniale, etiam, quando nihil efficit circa illa. Ergo nec inaequalitas amorum Dei potest eorum effectibus semper attribui; sed quandoque saltem ipsis amorum actibus est necessariò attribuenda. Ex quibus concluditur, actus diuinae voluntatis per se ipsos posse esse, saepeque de facto esse inaequales. Quod erat probandum.

Secundò probatur idem ipsum quasi apriori; quia, sicut bonum eo ipso est amabile etiam à Deo; sic maius bonum eo ipso est magis amabile etiam à Deo. Sed substantia amoris, quo Deus potest amare bonum, ab ipso amore est indistincta. Ergo & quantitas amoris, qua Deus potest magis amare maius bonum, ab ipso amore est indistincta. Ergo amores, quibus inaequalia bona à Deo sunt inaequaliter amabilia penes quantitatem à se ipsis indistinctam sunt inaequales. Pariterque venit philosophandum de odijs, quibus inaequalia mala inaequaliter sunt odibilia à Deo.

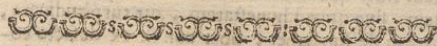
Tertio probatur; quia, esse à Deo inaequalia bona inaequaliter amabilia, & inaequalia mala inaequaliter odibilia, idem est, ac, habere illa dignitates sibi intrinsecas inaequales ad actus amoris, & odij, Dei inaequales similiter ab intrinseco. Repugnarent autem in bonis, & malis inaequalibus dignitates taliter inaequales, si ad actus taliter inaequales non esset potestas in Deo, vt est notum; quia dignitas ad aliquid impossibile repugnans est. Necessè est igitur, vt ad tales actus sit potestas in Deo, eo ipso, quòd bona, & mala inaequalia amabilia, & odibilia sunt à Deo inaequaliter.

164 Quarto probatur; quia in eo, quod actus voluntatis diuinæ eiusdem speciei quoad suas perfectiones numericas quasi intensiue tunc inæquales nulla cernitur imperfectio repugnans Deo: quandoquidem neque cernitur iuxta sententiam Theologorum communem in eo, quod actus Dei, aliaque ipsius attributa intrinseca specie diuersa quoad suas perfectiones specificas inæqualia sint, prout nos explicauimus tom. 1. disp. 16. quæst. 5. Igitur, uti admittitur in Deo inæqualitas quoad suas specificas perfectiones inter actus intellectus, & voluntatis, inter ipsumque intellectum, & voluntatem, atque inter alia huiusmodi. Ita admittenda est in Deo inæqualitas quasi intensiua quoad suas perfectiones numericas inter duos actus vel amoris stricti, vel gaudij, vel desiderij, atque inter huiusmodi ceteros.

165 Pergo iam, & dico secundo, etiam esse actus eiusdem speciei diuinæ voluntati possibiles tendentes in idem obiectum, & inter se nihilominus inæquales quoad perfectionem quasi intensiuam. Quod probo primo; quia neque in huiusmodi actuum inæqualitate cernitur vlla imperfectio repugnans Deo, ut ex argumento factio num. præced. colligitur. Ergo neque huiusmodi actibus talis est neganda inæqualitas. Secundo; quia, ut pertinet ad infinitudinem diuini intellectus, habere circa idem obiectum omnes actus diuersos inter se quoquo modo, qui non dicunt imperfectioem, iuxta doctrinam supra statutam disp. 23. quæst. 4. Ita pertinet ad infinitudinem diuinæ voluntatis, illos similiter posse habere. Actus autem eiusdem speciei inæquales quasi intensiue aliquo modo sunt diuersi inter se, & nullam dicunt imperfectioem. Negandum igitur non est, eos esse diuinæ voluntati possibiles. Tercio; quia, ut pertinet ad perfectionem libertatis Dei posse quoduis bonum limitatum, vel amare, vel non amare simpliciter, prout sibi placuerit, iuxta doctrinam stabilitam in præcedentibus quæstionibus. Ita proculdubio ad eundem libertatis pertinet perfectionem, posse quoduis bonum limitatum vel amare magis, vel minus; maioreve, vel minorem amore, etiam eiusdem speciei, prout sibi placuerit. Ergo possibiles sunt Deo circa vnumquodque bonum limitatum amores quasi intensiue inæquales etiam intra eandem speciem, atque adeo quoad suas indiuiduales perfectiones.

166 Defacto autem Deus vnumquodque bonum eatenus amat, vel non amat; eatenusque vel maiore, vel minore amore amat; quatenus sibi est decentissimum, siue honestissimum, iuxta doctrinam de morali necessitate Dei ad honestissime operandum statutam supra disput. 32. quæst. 3. proposit. 9. Et, quod de actibus amoris relatè ad bonum dictum est, pariter de actibus odij relatè ad malum venit intelligendum.

167 Quomodo verò inæqualitati actuum voluntatis diuinæ non obstat eorum infinitudo; uti nec inæqualitati aliorum attributorum Dei obstat infinitudo eorum, ex dictis tom. 1. disput. 16. quæstio. 5. citata constat.

DISPUTATIO 35.

De moralitate actuum Dei liberorum.

Sermo erit in hac disputatione de actibus Dei liberis tam internis pertinentibus ad voluntatem diuinam, quam externis pertinentibus ad diuinam omnipotentiam; vtrique enim, & illi soli capaces sunt moralitatis, ut ex dicendis apparebit. Erunt autem sermo, quantum fieri possit, succinctus, ut ceteris, quæ in sequentibus restant scribenda, locum demus. Præmissaque vniuersali quæstione de ijs pertinentibus ad moralitatem actuum naturæ rationalis in genere, quæ tangi ad propositum oportuerit; doctrinam de moralitate actuum Dei, deque virtutibus moralibus eius alijs in duabus quæstionibus concludemus.

QVAESTIO I.

Quid sit moralitas actuum naturæ rationalis. Quotplex. Et qualis.

Pro maiore distinctione, & claritate eorum, quæ circa moralitatem actuum naturæ rationalis in communi sunt perstringenda in hac quæstione, illa per distinctas propositiones, censui, edisserenda, ut sequitur.

Propositio 1.

Libertas actuum naturæ rationalis latius patet, quàm eorum moralitas.

Est contra Carleton tom. 1. suæ Theol. disp. 89. sect. 1. qui cum Salas, & alijs docet, omnem actum liberum eo ipso moralem esse, & imputabilem ad laudem, vel ad vituperium; actusque subinde moralitatem aliud ab eius libertate non esse. Oppositum tamen tenent nobiscum. Molina apud eundem, Esparza lib. 3. de act. hum. quæst. 16. & alij. Quoniam, ut actus naturæ rationalis sit moralis, siue moraliter imputabilis ad laudem, vel ad vituperium, non satis est, quod ille sit liber quoad suam substantiam, seu entitatem physicam; sed insuper requiritur, quod sit liber quoad suam vel honestatem, vel turpitudinem. Sed prima istarum libertatum sine secundâ stare potest. Ergo actus naturæ rationalis liber potest esse, quin sit moralis: quod ipsum est, libertatem eius latius, quàm eius moralitatem, patere. Maior est certa. Quia solum euadit dignus aut laude, aut vituperio, qui liberè amplectitur, siue exequitur aut honestatem, aut turpitudinem. Consequentia autem legitima est. Et minor probatur. Quia fieri potest, saepeque fit, ut actus quoad entitatem